

HOMO HISPANISTICUS

FORDÍTÓMŰHELY
2016-2017

SZEGED

HOMO HISPANISTICUS

FORDÍTÓMŰHELY

2016-2017

SZEGED

2017

HOMO HISPANISTICUS – FORDÍTÓMŰHELY, 2016-2017

A magyarra fordított spanyol nyelvű rövidszínházi darabok a *Teatro breve actual* (Francisco Gutiérrez Carbajo (szerk.) Barcelona: Castalia, 2013.) című kötetben jelentek meg. A fordításokat a szerzők engedélyével közöljük.

A drámafordításokat a Szegedi Tudományegyetem Fordító- és Tolmács Mesterképzés spanyol-angol szakos hallgatói, **Bíró Orsolya, Gardi Máté, Gazsi Luca, Gonda Ágota, Majoros Csilla és Vincze Diána** készítették. A fordításokat lektorálta: **Katona Eszter**.

A magyar nyelvű versek és prózarészletek forrásai:

Juhász Gyula: „Tiszai csönd”, in: *Juhász Gyula összes költeményei*. Budapest: Szépirodalmi Könyvkiadó, 1979. 214.

Juhász Gyula: „Egy régi nyárból”, uo., 219-220.

Temesi Ferenc: „Ágyaspálinka”, in: Temesi Ferenc: *Por*. Első kötet A-K. Budapest: Magyar Könyvklub, 1986. 16.

Temesi Ferenc: „alföldi”, uo., 22-24.

A vers- és próza fordításokat a Szegedi Tudományegyetem Hispanisztika Tanszékének hallgatói és lektorai készítették 2016. március 4-6. között, a balatonfüredi Fordítóházban. Magyarról spanyolra: **Balassa Emese, Fehér Olga, Fuchs Bernadett, Gonda Ágota**. Spanyol lektor: **Marcos Eduardo Juana Espinosa**. Magyarról katalánra: **Huszka Brigitta, Panker Gergő, Szekeres Mónika, Vincze Diána**. Katalán lektorok: **Nemes Krisztina, Laia Serret Prunera és Adrià Targa**. Magyarról baszkra: **Krizsán Ágota, Mészáros Enikő**. Baszk lektor: **Oxel Uribe-Etxebarria Lete**. Magyarról portugálra: **Mátrai Csilla (ELTE), Urbán Bálint (ELTE), Varga Boglárka (ELTE)**. Portugál lektor: **João Miguel Henriques**.

Szerkesztette: **Katona Eszter**

SZEGEDI TUDOMÁNYEGYETEM
HISPANISZTIKA TANSZÉK
www.hispanisztikaszeged.hu
ISSN 2498-7964

A kiadvány a „Hazai Tudományos Diákköri műhelyek támogatása” c. pályázat támogatásával valósult meg. A pályázati kategória kódja: NTP-HHTDK-16.

TARTALOMJEGYZÉK

Előszó.....	5
Spanyol műfordító szeminárium	7
Rafael Gordon: <i>A lehetetlen</i> (Gonda Ágota fordítása)	9
José Sanchis Sinisterra: <i>Valamire várva</i> (Gonda Ágota fordítása)	15
Juana Escabias: <i>Sínpár</i> (Majoros Csilla fordítása)	17
José Luis Alonso de Santos: <i>Őszinteség</i> (Majoros Csilla fordítása)	21
José Luis Alonso de Santos: <i>A haza becsülete</i> (Bíró Orsolya fordítása)	24
Raúl Hernández Garrido: <i>Papírsárkányok</i> (Bíró Orsolya fordítása)	26
José Luis Alonso de Santos: <i>Szerelmeslevél Marynek</i> (Gardi Máté fordítása)	32
José Moreno Arenas: <i>Ménage à trois, avagy az édes hármas</i> (Gardi Máté fordítása)	35
José Moreno Arenas: <i>A hullámok</i> (Vincze Diána fordítása)	39
Miguel Murillo: <i>A bőr</i> (Vincze Diána fordítása)	46
Juan Mayorga: <i>Forgalmi rend</i> (Gazsi Luca fordítása)	48
Juan Mayorga: <i>Igazságosság</i> (Gazsi Luca fordítása)	50
Alfonso Vallejo: <i>Irstel és a helyes döntés</i> (Gazsi Luca fordítása)	52
Balatonfüredi fordítóműhely	55
Juhász Gyula: <i>Tiszai csönd</i>	57
Gyula Juhász: <i>Silencio de Tisza</i> (spanyol fordítás)	58
Gyula Juhász: <i>El silenci de Tisza</i> (katalán fordítás)	59
Gyula Juhász: <i>Tiszako Isiltasuna</i> (baszk fordítás)	60
Gyula Juhász: <i>Silêncio do Tisza</i> (portugál fordítás)	61
Juhász Gyula: <i>Egy régi nyárból</i>	62
Gyula Juhász: <i>De un verano pasado</i> (spanyol fordítás)	63
Gyula Juhász: <i>D'un vell estiu</i> (katalán fordítás)	64
Gyula Juhász: <i>Uda zahar batetik</i> (baszk fordítás)	65
Gyula Juhász: <i>De um verão antigo</i> (portugál fordítás)	66

Temesi Ferenc: <i>Ágyaspálinka</i>	67
Ferenc Temesi: <i>Ágyaspálinka</i> (spanyol fordítás)	68
Ferenc Temesi: <i>Aguardent amb llit</i> (katalán fordítás).....	69
Ferenc Temesi: <i>Ágyaspálinka</i> (baszk fordítás).....	70
Ferenc Temesi: <i>Aguardente acamada</i> (portugál fordítás)	71
 Temesi Ferenc: <i>alföldi</i>	 72
Ferenc Temesi: <i>alföldi</i> (spanyol fordítás)	74
Ferenc Temesi: <i>de la Plana [alföldi]</i> (katalán fordítás).....	76
Ferenc Temesi: <i>alföldi</i> (baszk fordítás).....	78
Ferenc Temesi: <i>pessoa da planície [alföldi]</i> (portugál fordítás).....	80

ELŐSZÓ

A Szegedi Tudományegyetem Hispanisztika Tanszékének diákjai, oktatói és lektorai közös munkájaként szerkesztett *Homo Hispanicus* című kiadványunk 2016-2017-es számában az elmúlt két félévben született műfordításainkat adjuk közre.

Kötetünk első és terjedelmesebb részében a Fordító- és Tolmács Mesterképzés spanyol-angol szakos hallgatóinak – akik közül többen a tudományos diákköri munkában is eredményesen szerepelnek – 2016-2017 első szemeszterében született műfordításait gyűjtöttük egy csokorba. A hallgatók – **Bíró Orsolya, Gardi Máté, Gazsi Luca, Gonda Ágota, Majoros Csilla, Vincze Diána** – a ***Műfordítás: a spanyol nyelvű irodalmak magyar műfordításának története*** című, szabadon választható kurzuson kapták egyik gyakorlati feladatként a kortárs spanyol rövidszínházi darabok magyarra fordítását. Maga a műfaj a spanyol színház népszerű modalitása, mely formailag és tematikailag is igen változatos, ahogy ezt a válogatásunkba bekerült művek is példázzák. Találkozhatunk dialógus- és monológformával, de olyan darabbal is, ahol az egész mű szerzői utasításból áll. A dialogizált forma számos lehetőséget kínál az alkotóknak: olvashatunk tulajdonnévvel rendelkező kétszereplős (Miguel Murillo: *A bőr*, José Luis Alonso de Santos: *Szerelmeslevél Marynek; Őszinteség*), két vagy három típusszereplőt felvonultató (Rafael Gordon: *A lehetetlen*, José Moreno Arenas: *Ménage à trois, avagy az édes hármas*, Raúl Hernández Garrido: *Papírsárkányok*), illetve betűvel jelölt alakokat alkalmazó (José Sanchis Sinisterra: *Valamire várva*) darabokat. A monológ forma is számos kiválasztott darabban fellelhető (Alfonso Vallejo: *Irstel és a helyes döntés*), hol úgy, hogy néma második szereplő jelenléte (Juan Mayorga: *Igazságosság; Forgalmi rend*), hol pedig külső hang egészíti ki a főszereplő beszédét (José Moreno Arenas: *A hullámok*). Izgalmas megoldás a csak az egyik fél hangját megjelenítő telefonbeszélgetéses (José Luis Alonso de Santos: *A haza becsülete*) és a teljes egészében didaszkalikus (Juana Escabias: *Sínpár*) forma is.

A változatos témájú, formájú és stílusú rövid színpadi művek – formájukból adódóan – a mai kor felgyorsult ritmusához igazodnak, azonban mégsem könnyed olvasmányok, hisz ezek az „egypercesek” érdekes kérdésfelvetéseikkel, izgalmas kidolgozásukkal és humorukkal egyáltalán nem illékony élményt nyújtanak. Nem utolsó sorban pedig fordítástechnikailag is jó néhány, sikeresen megoldott nehézséggel szolgáltak a hallgatóink számára.

A kötet második részében a 2016. tavaszán megrendezett **balatonfüredi Fordítóház** műhelymunkájának eredményét adjuk közre. Itt a fordítás iránya

éppen ellenkező volt, mint a drámák esetében, hiszen magyar szépirodalmi forrásnyelvi szövegekről volt szó, s ezeket négy célnyelvre (spanyol, katalán, baszk és portugál) kellett a lektorok (**Marcos Eduardo Juana Espinosa, Nemes Krisztina, Laia Serret Prunera, Adrià Targa, Oxel Uribe-Etxebarria Lete, João Miguel Henriques**) vezetésével dolgozó, hallgatókból (**Balassa Emese, Fehér Olga, Fuchs Bernadett, Gonda Ágota, Huszka Brigitta, Panker Gergő, Szekeres Mónika, Vincze Diána, Krizsán Ágota, Mészáros Enikő, Mátrai Csilla, Urbán Bálint, Varga Boglárka**) álló csoportoknak lefordítania. Juhász Gyula két versét (*Tiszai csönd, Egy régi nyárból*) és Temesi Ferenc prózarészleteit (*ágyaspálinka, alföldi*) kapták feladatul a diákok.

Reméljük, hogy a jelen kötet ösztönző hatással lesz a műfordítás iránt érdeklődő hallgatóink munkájára, és bízunk benne, hogy a *Homo Hispanisticus* folyóirat a jövőben még több hasonló számmal gazdagodhat.

Katona Eszter

SPANYOL MŰFORDÍTÓ SZEMINÁRIUM
2016. szeptember-december

RAFAEL GORDON

A lehetetlen (Lo imposible)

(Kórházi rendelő, minden kékesfehér színű. Egy kedves, barátságos tekintetű 45 éves férfit látunk. Vele szemben egy merev testtartású, kifejezéstelen arcú, hatvan évnél idősebb pszichológus. Látszik rajta, hogy régóta van már a pályán.)

PSZICHOLÓGUS – (jegyzetel) Rendben, akkor tudjuk a vezeték- és keresztnévét, valamint a korát. A legutóbbi vizsgálatok szerint jó egészségnek örvend. Valamilyen betegsége volt korábban? (a férfi hezitál, majd elmosolyodik) Min mosolyog?

FÉRFI – Semmi komoly, fiatal koromban egyszer volt tripperem.

PSZICHOLÓGUS – Semmi egyéb?

FÉRFI – Visszér... megműtötték, de még mindig megvan. Ragaszkodott hozzám.

PSZICHOLÓGUS – A hiányos kérvény miatt, amellyel érkezett, kérem, engedje meg, hogy az életéről kérdezzek.

FÉRFI – (közömbösen) Elég szürke életem volt... olyan semmilyen élet.

PSZICHOLÓGUS – Nős? Gyermek?

FÉRFI – Igen. Két gyermekünk van.

PSZICHOLÓGUS – (kedvesen) És még azt mondja, hogy szürke az élete?

FÉRFI – Igen. Mintha már leéltem volna az egészséget.

PSZICHOLÓGUS – Két gyermek, az felelősséget jelent.

FÉRFI – Jó gyerekek, egy fiú és egy lány, két bájos gépezet.

PSZICHOLÓGUS – Gépezet?

FÉRFI – Nagyon pontosak. Önállóan működnek.

PSZICHOLÓGUS – Foglalkozása?

FÉRFI – Bróker. Már mondtam, hogy szürke az életem.

PSZICHOLÓGUS – A szülei élnek?

FÉRFI – Az apám igen. Érdekes egy ember. Tudja, fiatalon egy nevelőintézetben tanult, később odavolt Che Guevaráért, most meg az interneten lázad.

PSZICHOLÓGUS – Jól kijön az apjával?

FÉRFI – Nagyon jól. Furcsa, de jól nevelt emberek vagyunk. Mintha szomszédok lennénk, tudja, jó napot, meg viszlát. Én az én házamban, ő az övében.

PSZICHOLÓGUS – Vannak barátai? Nem muszáj válaszolnia.

FÉRFI – Jó kérdés. Arra kíváncsi, hogy kártyázom-e valakivel? Hát nem. Azt mondják, a barátság áldás. Nekem két barátom volt, de már nem beszélnek

velem. Nem szabad kölcsönadni a barátoknak. Megsértődnek és sosem bocsátanak meg többé.

PSZICHOLÓGUS – Mivel tölti az idejét?

FÉRFI – Kevés szabadidőm van. Ráadásul rettegek azon gondolkodni, hogy mit csináljak szabadidőmben. A szabadidő a létező legrosszabb szokás.

PSZICHOLÓGUS – Ezt magyarázza el, kérem.

FÉRFI – Amikor szabadidőm van, embernek érzem magam, és ezt nem tudom elviselni. Látom a híradókban a tömegeket lakókocsikkal elindulni, hogy kiszabaduljanak a városokból, és élvezzék a szabadidőt. Ilyenkor inkább megtagadnám emberi mivoltomat. A gnú csordák tömeges vándorlására emlékeztet. Tudom, hogy fontoskodásnak tűnik ez a gondolatom, de nem tehetek róla. Ha állati léthez való visszaesést fedezek fel az embereknél, megdöbbenek.

PSZICHOLÓGUS – Úgy sejtem, nagyon rendezett életet él.

FÉRFI – Így van. Nagyon rendezett és szabályozott életet. Mindig hallgatok az utasításokra.

PSZICHOLÓGUS – Ura az érzelmeinek?

FÉRFI – (elmosolyodik) Hála istennek, nagy nehezen ugyan, de megtanultam uralni az érzelmeimet.

PSZICHOLÓGUS – Miféle érzelmeket?

FÉRFI – A hatalmas dühöt... Meghatódok, ha csak eszembe jut a fiatalkori viselkedésem. Azt hittem, az evilági létemnek kell, hogy legyen valami értelme.

PSZICHOLÓGUS – Ezt fejtse ki, kérem.

FÉRFI – Nem tudtam elviselni a világ hülyeségeit, szétkürtöltem az elégedetlenségemet. Erőltetni akartam a saját érveimet. Nagyképűen hangzik, igaz?

PSZICHOLÓGUS – De nem sikerült.

FÉRFI – Feladtam, ha jelentéktelen kis atkákként akarnak megnyilvánulni, hát legyenek atkák. Az emberi hülyeség ellen nincs orvosság. Az egyének nem erre a világra valók, a tömeg, az igen.

PSZICHOLÓGUS – Az adományozásával megpróbálja megváltoztatni a világot. Lehetetlent kér.

FÉRFI – Én nem tudom megváltoztatni a világot, egy kicsit sem... nincs hozzám tehetségem.

PSZICHOLÓGUS – De valamiért mégis itt van.

FÉRFI – Örülök, hogy itt lehetek. Nem mentem be dolgozni, tíz éve most először hiányzom. Senki sem tudja, hogy ide jöttem. De őszinte leszek: fontos embernek érzem magam, főnöknek.

PSZICHOLÓGUS – Főnöknek?

FÉRFI – Igen, aki parancsol, a gazda, a főnök, akinek joga van egy saját dolgozószobához.

PSZICHOLÓGUS – Ebből arra következtetek, hogy a munkájában nem tud kibontakozni.

FÉRFI – Kibontakozni? Maga viccel. Az utolsó emberi lény, aki ezen a világon ki tudott bontakozni, az Káin volt, amikor levágta Ábel fejét. Csak magának akarta a világot, na, ilyen az, amikor valaki ki tud bontakozni.

PSZICHOLÓGUS – (nyomatékkal) Miért van itt?

FÉRFI – Pontosan tudja ön azt.

PSZICHOLÓGUS – Azt szeretném, ha ön magyarázná el.

FÉRFI – Már mondtam, hogy nincs tehetségem. Nem tudnék én semmit sem elmagyarázni. Olyan ez, mint a születés. Világra jövünk és kész, nincs semmi magyarázat.

PSZICHOLÓGUS – Zárjuk akkor rövidre. Tudja, hogy kockázatot vállal?

FÉRFI – Bízom önben.

PSZICHOLÓGUS – Pszichológus vagyok, nem műtök.

FÉRFI – De bízom benne, hogy alkalmasnak talál a szervátültető műtetre.

PSZICHOLÓGUS – Lehet, hogy tévedés lenne a hozzájárulásomat adni.

FÉRFI – Nem hinném, ön sosem téved.

PSZICHOLÓGUS – Ezt miből gondolja?

FÉRFI – Csak megérzés, a kora, a családi fénykép az asztalán. Értékelem a tehetségét, nem siet sehova. Azt gondolom, akik nem sietnek sehova, felsőbbrendű lények.

PSZICHOLÓGUS – Megismétlem: ne felejtse el, hogy családjá van, és kockázatot vállal a műtéttel.

FÉRFI – Tudom és sokat gondolkodtam rajta. Azt mondta, hogy család? Hát, amit én akarok, azt akarja az egész család is. Ez genetikai kérdés, osztozunk a géneken, így mind egyek vagyunk.

PSZICHOLÓGUS – Megbeszélték?

FÉRFI – Nem. Minek idegesítsem őket? Sosem fogják megtudni.

PSZICHOLÓGUS – És mi az oka az adományozásának?

FÉRFI – Okok? Végre egyszer nincs szükségem okokra, hogy megtegyek valamit.

PSZICHOLÓGUS – Ok nélkül senki sem csinál semmit.

FÉRFI – Így igaz, az emberek már csak ilyenek.

PSZICHOLÓGUS – Egyetlen élő ember sem adományoz szervet, ha nincs rá családi oka. Ritkán megeshet, de nagyon bonyolult ügy. A halottak viszont olyanok, mint egy hatalmas szervbank.

FÉRFI – Ez így igaz, az én szervem nem egy rokonomé lesz.

PSZICHOLÓGUS – Miért teszi?

FÉRFI – Azt hiszem, bosszúból.

PSZICHOLÓGUS – Kin akar bosszút állni? Saját magán?

FÉRFI – (elszántan) Nem... a félelmen akarok bosszút állni. Egész életemben kínt a félelem.

PSZICHOLÓGUS – Mitől fél?

FÉRFI – A közömbösségtől.

PSZICHOLÓGUS – Léteznek módszerek a közömbösség leküzdésére.

FÉRFI – Gyógyszerekre gondol? Nem akarok gyógyszereket. Semmiben és senkiben sem bízom.

PSZICHOLÓGUS – Elfelejtí a másoktól kapott szeretetet?

FÉRFI – Nincs jogom mások szeretetétől függeni.

PSZICHOLÓGUS – Senki sincs egyedül.

FÉRFI – Böven elég a családomtól elvárni, hogy értékeljék a létezésem, ez elég a túléléshez ezen a világon.

PSZICHOLÓGUS – (hezitál) Megmondom őszintén, nem tudom, mit gondoljak önről.

FÉRFI – Mitől tart? Attól, hogy megbánnám a műtetet?

PSZICHOLÓGUS – Nekem azt kell kiderítenem, hogy mentálisan alkalmas-e élő emberként szervet adományozni. Azt is figyelembe kell vennem, hogy névtelenül teszi és egy olyan betegnek akar adományozni, aki nem áll önhöz közel. Idővel megbánhatja.

FÉRFI – Nem kell aggódnia. Hiányzik belőlem a megbánás képessége.

PSZICHOLÓGUS – Úgy vélem, legalább a feleségével meg kellene beszélnie.

FÉRFI – Nem tehetem. Szeret engem. Minek idegesítsem? Nem érdemli meg.

PSZICHOLÓGUS – Ne haragudjon a kérdésért, ez nem szerepel a kérdőíven: szereti ön a feleségét?

FÉRFI – Ebben ne is kételkedjen. Az életem összes álmából a feleségem az egyetlen, amely nem foszlik szerte felébredéskor. Ezt a mondatot nem én találtam ki, de teljesen a magaménak érzem.

PSZICHOLÓGUS – Hát ajándékozza meg a bizalmával.

FÉRFI – Csak méltónak akarom érezni magam hozzá, de nem akarom, hogy bármiről is tudomást szerezzen.

PSZICHOLÓGUS – Tisztában van vele, hogy nem tudhat semmit arról, aki a szervét megkapja?

FÉRFI – Jobb is. Az a fontos, hogy éljen. Ha élni akar, hát éljen, amíg meg nem unja.

PSZICHOLÓGUS – Úgy látom, azért nem mindennel szemben mutat közömbösséget.

FÉRFI – (meggyőződve) De igen, higgye el, így születtem. Úgy érzem magam, mint egy csuklyásmajom, amely kövel ütögeti a kókuszdiókat, hogy kinyíljanak. Ugyanezt teszem én is. Kilenc órán keresztül ütögetem a billentyűzetet, hogy űrlapokat töltsék ki. Már nem is gondolkodom, csak a billentyűket verem évről évre.

PSZICHOLÓGUS – (megáll) Rendben, lezárhatjuk a beszélgetést.

FÉRFI – Hogy döntött?

PSZICHOLÓGUS – Nem mondhatunk semmit az érintettnek. Kap majd egy értesítést a korháztól.

FÉRFI – (hűvösen) Eddig nem játszadoztunk egymással. Ne kezdjünk el most gyerekeskedni.

PSZICHOLÓGUS – Felelősséggel tartozom...

FÉRFI – Persze, hogyne, megértem, de attól tartok, ezen a világon már nincs időnk arra, hogy bármit is felelősséggel csináljunk.

PSZICHOLÓGUS – Megengedi, hogy elmondjam, mit gondolok önről?

FÉRFI – Hallgatom.

PSZICHOLÓGUS – Azt akarja, hogy szeressék. Hogy csak és kizárólag önt szeressék, semmi más nem érdekli. Megint lehetetlent kér.

FÉRFI – Vigasztal, hogy legalább álmodhatok a lehetetlennel. Olyan vagyok, mint Isten, aki azt akarja, hogy mindennél és mindenkinél jobban szeressék.

PSZICHOLÓGUS – (hezitál) Most olyat fogok tenni, amit korábban még sosem. Elmondom, hogy alkalmasnak tartom-e vagy sem a szervadományozásra.

FÉRFI – Hogy döntött?

PSZICHOLÓGUS – (határozottan) Alkalmatlan.

FÉRFI – (morogva) Elmondaná miért?

PSZICHOLÓGUS – Megmondom őszintén, én sem tudom. Lehet, hogy csak a megérzéseim, de a legjobbat akarom önnek.

FÉRFI – Akkor meg kell halnom, hogy szervet adományozzak.

PSZICHOLÓGUS – Próbálja meg majd újra. Várjon egy kicsit. Más korházak is léteznek.

FÉRFI – Várni, mindig csak várni... Emlékszik a dinoszauruszokra?

PSZICHOLÓGUS – Azt hiszem, hogy nem. És most be kell fejeznünk a beszélgetést. Bocsásson meg, de az időmmel nem én rendelkezem.

FÉRFI – Köszönöm, hogy őszintén elmondta, hogy nem támogatja a szervadományozásomat. Tovább nem is tartom fel.

PSZICHOLÓGUS – Sajnálom, de már nincs több időm önre.

FÉRFI. Ismét tévedtem. Azt hittem, hogy maga nem egy sietős ember, de igaza van. Az emberiségnek már egy másodperce sem maradt. Minden elmúlik, mint a dinoszauruszok. A gyermekeim felnőnek, majd az ő gyerekeik is, utána meg az övéik. Egy másodperc fényévekben mérve sok mindenre elég. *(elővesz egy pisztolyt és határozottan felhúzza)* Az idő a hasztalan erőfeszítés emlékműve.

PSZICHOLÓGUS – *(riadtan)* Ne csináljon hülyeséget!

FÉRFI – *(nagyon komolyan)* Ha meghalni hülyeség, akkor mind hülyén végezzük.

PSZICHOLÓGUS – Mit akar?

FÉRFI – Ne ijedjen meg, ártalmatlan vagyok. Csak azt akarom, hogy néhány ember, aki arról álmodik, hogy az imádott életét élje, de nem tudja, hogy legyen rá lehetősége.

PSZICHOLÓGUS – Maga nem Isten!

FÉRFI *(megnyugodva)* – Megelégszem azzal, hogy a fia vagyok... Mind azok vagyunk, elolvashatja a Wikipédián.

PSZICHOLÓGUS – Beszéljük meg, kérem!

FÉRFI – Köszönöm, de semmiképp sem szeretném, hogy még egy percet elvegyek az idejéből... Csupán annyit akarok még mondani, hogy évekkel ezelőtt írásba adtam, hogy minden szervemet felajánlom. A mai egy jó nap erre. Miért csak egy embernek okozzak örömet, ha olyan soknak szüksége van rá? Kérem, ne mozduljon, maradjon ülve és köszönöm a rám szánt idejét. *(A férfi lassan távozik a rendelőből, becsukva maga mögött az ajtót. Lövést hallunk és a férfi teste a földre zuhan megszabadulva végre a terhétől.)*

Gonda Ágota fordítása

JOSÉ SANCHIS SINISTERRA

Valamire várva (*Esperando algo*)

- A. – Csak várj, és meglátod.
B. – De micsodát?
A. – Valami történni fog.
B. – Nem fog itt történni semmi sem. Gyerünk már!
A. – Várj már egy kicsit!
B. – Miért kellene bárminek is történnie?
A. – Csak.
B. – De miért?
A. – Mennyi ideje is vagyunk itt?
B. – Nem tudom... Régóta. És semmi sem történt.
A. – Na, éppen ezért.
B. – Éppen ezért, mi?
A. – Történnie kell valaminek.
B. – Például?
A. – Nem tudom... Valaminek... Bárminek.
B. – És miért vagy éppen olyan biztos? Nincsen az égadta világon semmi oka annak, hogy bármi is történjen.
A. – Ezer és egy oka lehet. Mindenhol történnek dolgok, mindenféle módon: nagyon és kicsit, gyorsan és lassan, jól és rosszul... Mindig mindenhol történik valami. És most figyelj! Ez a milliányi történés újabb dolgok megtörténését vagy történni készülését idézi elő. Hát nem veszed észre?
B. – Micsodát?
A. – Szorozd össze!
B. – Mit kell összeszoroznom?
A. – Mindegy, hagyjuk.
B. – Nem!... Mondd meg, mit kell összeszoroznom. Így legalább elszórakoztatom magam.
A. – Na, éppen ez az: elszórakoztatod magad, és így, amikor majd történik valami, nem is veszed észre.
B. – Ha amúgy sem veszem észre, hát, akkor nem lesz nagy dolog.
A. – Nem nagy dolog? Neked mit jelent az, hogy „nem nagy” dolog? Talán az Apokalipszisre vársz?
B. – Nem tudom.

A. – Mit nem tudsz?
B. – Nem tudom, mire várunk.
A. – Nem tudod?
B. – Nem... És te?
A. – Én?... Nos, csak várj, és meglátod.
B. – De micsodát?
A. – Valami történni fog.
B. – Nem fog itt történni semmi sem. Gyerünk már!
A. – Várj már egy kicsit!
B. – Miért kellene bárminek is történnie?
A. – Csak.
B. – De miért?
A. – Mennyi ideje is vagyunk itt?
B. – Nem tudom... Régóta. És semmi sem történt.

(Satöbbi...)

Gonda Ágota fordítása

JUANA ESCABIAS

Sínpár (Vías férreas)

Domenica Fucának. Előre. Mindig csak előre.

SZEREPLŐK:

A férfi (negyvenöt éves)

A nő (negyvenéves)

(Egy vasútállomáshoz közeli hotel. A lassan, fokozatosan erősödő színpadi világítás láttatni engedi, hogy a színtér két szomszédos, ajtóval is összekötött szobából és a hozzájuk tartozó folyosókból áll. Egyszemélyes szobák, ágygal, szekrénnel, az éjjeli szekrényen telefonnal. A háttérben egy-egy fürdőszoba, amelyet a közönség számára csupán egy áttetsző térelválasztó jelez. Az eltolható üveg sejteti, hogy mi történik odabenn. A hangulat és a berendezés a hetvenes éveket idézi. Miközben a színpadon egyre több lesz a fény, a teret egy Fred Astaire és Ginger Rogers film zenéjéből kölcsönzött dallam tölti be. A zenét túlharsogva egy hangszóróból halljuk:)

Búcsúzunk az American Cradford Corporation biztosítási ügynökeinek találkozóján résztvevőktől. Kellemes hazautat kívánunk!

(Megszűnik a zene. A nő bejön a színre, és a közönség felől nézve a jobb oldali szobába lép be. Felkapcsolja a villanyt. Átlátszó, csipkés estélyi ruhát visel. Negyvenéves, a haját kontyba tűzve viseli. Alacsony termetű és telt alkatú. A ruháján, a melle felett egy kitűző, mely jelzi, hogy a gyűlés résztvevője volt. Kimerültségről árulkodó mozdulattal leveti magát az ágyra. Pár percig fekve marad, majd összeszedi magát és könnyedén felül, hogy levegye túsarkú cipőjét. Fájdalmas fintor fut át az arcán. Egy vonat zakatolása rázza meg a szobát. A nő egy ideig masszírozza a talpát, majd feláll, és odamegy a két szobát elválasztó falhoz, fülét a falra tapasztja, figyelmesen hallgatózik. A fal más részein is megismétli ugyanezt, de nem hall semmit. Hangtalanul a két szobát összekötő ajtóhoz megy, és benéz a kulcslyukon. Miután megbizonyosodott arról, hogy a másik szoba üres, kinyitja az ajtót, és besurran a szobába. Lélegzetviasszafojtva, feszülten és óvatosan vizslat körül. Odamegy a szekrényhez, kivesz egy zakót, magához szorítja, és táncolni kezd vele, miközben ugyanazt a Fred Astaire és Ginger Rogers dalt dúdolja, amellyel a jelenet is indult. Beleszippan a zakó

illatába, a ruhadarab egyik ujjával megsimítja az arcát. Tovább dúdol és táncol, amíg közeledő léptek hangja meg nem zavarja. A léptek egyre hangosabbak. Ijedten visszateszi a zakót a szekrénybe, és visszasiet a szobájába, gyorsan becsukja és bereteszeli az ajtót. Amikor már a hálószobájában van, mélyeket lélegzik, hogy megnyugodjon, leveszi az estélyit, az ágyra dobja, majd a fürdőszobába megy. A tusolóból a csempéhez verődő vízcseppek hangja szűrődik ki.

Belép a férfi, a baloldali szoba felé indul. Bemegy a szobába, és felkapcsolja a villanyt. Fekete frakkot visel. Negyvenöt éves, zselézett hajú férfi. Aránytalanul magas, az egyik lábára sántít. A mellkasán kitűzött visel, amely jelzi, hogy részt vett a gyűlésen. Amikor már a szobájában van, néhány esetben sztepptánc-lépést tesz. Nehézkesen megfordul egyszer, majd még egyszer a tánc megkoronázásaképp, de megtorpan, amikor észreveszi a két szobát összekötő ajtó alatti fénycsíkot. Elmosolyodik. Odamegy az ajtóhoz, majd kopogtat az ujjával, de senki nem válaszol. Lenyomja a kilincset, hogy kinyissa az ajtót, de úgy tűnik, az ajtó be van reteszelve. Kimegy a szobájából, lekapcsolja a villanyt, eltűnik a szobájához vezető folyosó végén, és a nő szobájához vezető folyosón tűnik fel újra. Kopogtat egyszer, kétszer, háromszor. Erősebben kopogtat, és reményteli mosollyal válaszra vár. Nincs válasz. Bosszúsan eltűnik a nő szobájához vezető folyosó végén, majd megjelenik a saját szobájához vezető folyosón. A férfi belép a szobájába, felkapcsolja a villanyt, bereteszeli a két szobát összekötő ajtót, majd újra elhagyja a szobát, a villanyt égve hagyva maga után. Látszik, hogy csalódott. Előhúzza egy cigarettát a cigarettatárcájából, a szájába teszi, és az utca felé indul.

A nő fürdőköntösben és fehér törölközőbe csavart hajjal lép ki a fürdőből. Észreveszi, hogy a mellette lévő szobába nyíló ajtó alatt fény szűrődik át. Elmosolyodik. Fülét a falhoz tapasztja, és másodpercekig figyelmesen hallgat. Gyorsan felkap magára egy kényelmes blézert, a törölköző helyett pedig egy széles, a blézer színéhez passzoló hajpántot tesz a hajába. Rendbe hozza a sminkjét, felveszi a túsarkúját, majd a két szobát összekötő ajtóhoz lopakodik, és beles a kulcslyukon. Kopogtat, de senki sem felel. Megpróbálja kinyitni az ajtót, de be van reteszelve. Négykézlábra ereszkedve megbizonyosodik arról, hogy a szomszéd szobában tényleg ég a villany. Feláll. Zavartan felemeli az éjjeli szekrényen lévő telefon kagylóját, és tárcsáz. A másik szobában megcsörren a telefon, egyszer, kétszer, háromszor, négyszer, ötször... Amikor megszakad a vonal, a nő újból tárcsáz. A telefon ismét kicsöng egyszer, kétszer, háromszor, négyszer, ötször... A nő türelmetlenül és zaklatottan leteszi a kagylót, feláll, és csomagolni kezd. Bepakolja a bőröndbe a blúzokat, cipőket, szoknyákat és az

estélyit, amelyről leszedi az azonosító kitűzőt. Mindent gondosan összehajtogat, de a tekintete egyre csak a szomszéd szobába nyíló ajtó alatt átszűrődő fény felé téved. Újra bezárkózik a fürdőszobába. Hajszárító hangja szűrődik ki.

A férfi ismét feltűnik a színtér jobb oldali folyosóján, és bicegő lépteivel a nő szobája felé tart. Megbizonyosodik arról, hogy még mindig ég a villany. Kopogtat. Nincs válasz. Lehorgasztott fejjel eltűnik a folyosó jobb szélén, majd feltűnik a bal oldali folyosón. Belép a szobájába. Leül az ágyra, és a falat bámulja. Hirtelen feláll, elővesz a szekrényből egy bőröndöt, amiből egy füzetet kap elő. Kitép belőle egy lapot, majd gyorsan lefirkant néhány szót a papírra. Félbehajtja, és át akarja csúsztatni az ajtó alatt, amely elválasztja a nő szobájától. A földre hajolva, amikor a papírt már teljesen átcsúsztatná az ajtó alatt, meghátrál. Úgy tűnik, gondolkodóba esett. Meglazítja a még le nem vett csokornyakkendőjét, és összetépi a hirtelen ötletből írt levelet, majd a zsebébe gyűri a papírdarabokat. Fel-alá sétál az ágy körül. Az éjjeli szekrényen lévő telefonra pillant. Indulatosan felemeli a kagylót, és tárcsáz egy számot. A nő szobájában megcsörren a telefon, a férfi pedig türelmetlenül várakozik a saját szobájában. Semmi válasz. Amikor megszakad a hívás, a férfi újra kezdi a tárcsázást, tárcsázza az első számot, a másodikat... majd leteszi a kagylót, még mielőtt kicsengene. Letépi mellkasáról a biztosítási ügynök kitűzőt, a földre hajítja, és rálép. A szekrényhez lép, egy kényelmes zakót és néhány inget vesz elő. Leveszi a frakkot, felveszi a zakót, és hanyagul beledobálja ruháit a bőröndbe. Egy éppen induló vonat jelzősípja hallatszik. A férfi a karórájára pillant, majd sietősen elindul anélkül, hogy lekapcsolná a villanyt és bezárná az ajtót.

A jobb oldali szobában a nő hosszú, gondosan fésült hajjal lép ki a fürdőből. Látja, hogy a szomszéd szobában továbbra is ég a villany. Mosolyogva közelebb megy az ajtóhoz. Kopogtatásra emeli a kezét, de meggondolja magát. A nő megkeresi a biztosítási ügynök kitűzőt, megcsókolja, majd vidáman dúdolgatva, határozott léptekkel kilép a szobából, és eltűnik a folyosó jobb végén, majd a baloldali folyosón tűnik fel újra. Gyengéden a szívéhez szorítja a kezében lévő kitűzőt. Ahogy a férfi szobájához közeledik, és látja, hogy nyitva van az ajtó, megtorpan. Úgy tűnik, mintha elbizonytalanodna, de azért nem áll meg. A megdöbbenéstől most már óvatosabban lépked. Minden irányban alaposan körülnézve lépi át a küszöböt. Körbejárja a szobát, és megállapítja, hogy üres. A szekrényhez lép, kinyitja, és megbizonyosodik arról, hogy minden ruha eltűnt belőle. Elkeseredve leül az ágyra, végigsimít az ágytakarón és a párnán. Észreveszi a férfi földön heverő kitűzőjét, majd dühösen a sajátját is a földre hajítja, és rálép a cipője túsarkával. Feldúltan elhagyja a férfi szobáját, eltűnik a

bal oldali folyosó végén, majd feltűnik a jobb oldali folyosón. Belép a szobájába, leveszi a magassarkúját, és egy kényelmes bokacsizmát húz a lábára. A magassarkút is elcsomagolja, bezárja a bőröndöt, egy kézzel felemeli, és elindul. Lassan, erőtlenül a hotel recepciója és az utcára nyíló ajtó felé sétál. Mielőtt eltűnne, megáll a folyosó végén, hátát a falnak veti, és mélabús tekintettel a plafonra pillant.

Függöny.

Majoros Csilla fordítása

JOSÉ LUIS ALONSO DE SANTOS

Őszinteség

(Sinceridad)

(Egy bár terasza. Az egyik asztalnál egy elegánsan öltözött nő ül, kávézik. Előtte egy Vogue magazin. Egy másik, szintén nagyon elegáns és kifinomult nő lép be, a kezében ugyancsak egy Vogue magazin. A bár teraszán ülő nő felé tart.)

ISABEL – Carmen? Te vagy az?

CARMEN – Te pedig Isabel, gondolom. Szervusz, hogy vagy? Nagyon örvendek.

(Carmen feláll, és a két nő egy formális, távolságtartó puszival köszönti egymást. Mindketten leülnek.)

CARMEN – Kérsz valamit?

ISABEL – Nem, köszönöm, csak egy percem van. Nagyon sietek. Amikor beszéltünk telefonon, nem tudtam, hogy megismerjük-e majd egymást, ezért mondtam ezt a Vogue-dolgot. *(Felemeli a kezében lévő magazint.)* Magasabbnak gondoltalak.

CARMEN – Én sem így képzeltelek. Meglep, hogy Alfredónak ennyire különböző nők tetszenek. Rágyújtasz?

ISABEL – Nem, köszönöm, nem dohányzom. Persze, nem nagyon hasonlítunk egymásra. *(Szünet)* Nos, hát itt vagyok. Te pedig elmondhatod, hogy miért akartál ennyire találkozni velem.

CARMEN – Úgy gondoltam, fontos lenne, hogy megismerjük egymást és beszéljünk. Talán tévedtem, de szerintem mindkettőnknek hasznára válna. A telefonban azt mondtad, hogy egy ideje már tudtál rólam és Alfredóról.

ISABEL – Igen. Több mint egy éve tudom, hogy a férjem lefekszik veled.

CARMEN – Ez azért így egy kissé keményen hangzik.

ISABEL – Mert az is. De nyugi, nincs mitől tartanod, nem fogok semmiféle féltékeny nőkre jellemző jelenetet rendezni, akik azt bizonygatják a szerető előtt, hogy a férjük csakis az övék.

CARMEN – Van egy olyan érzésem, hogy ez a beszélgetés nem lesz könnyű...

ISABEL – Azért jöttem, mert majd' meghalok a kíváncsiságtól, hogy megtudjam, mi mondanivalód van számomra. Gondolom nem az, hogy váljunk el és hagyjam meg neked Alfredót, mivel te férjnél vagy...

CARMEN – Nem, nem. Nekem jó így. Ne haragudj az őszinteségért, de ez az igazság. Nem tudom hogyan, de sikerült egy törékeny egyensúlyt létrehozni hármunk közt. Na jó, az igaz, hogy a te megértésednek köszönhetően. A

helyzet az, hogy felmerült egy probléma, ami miatt meginoghat ez a törékeny egyensúly. Van egy másik nő is.

ISABEL – Még egy? Szóval Alfredónak van egy másik szeretője is?

CARMEN – Igen, pár napja jöttem rá. Egy új titkárnő a munkahelyén. Nagyon csinos, egyedülálló...

ISABEL – Á, na, hát erről sejtelmem sem volt. És miért mondod el ezt nekem?

CARMEN – Mert azt szeretném, ha segítenél visszaszerezni Alfredót. Érted, hogy csak kettőnkkel legyen, ahogy eddig is. Nem tudom, mit tegyek... Rád nem voltam féltékeny, komolyan mondom. A felesége vagy. De ez a nőszemély...

ISABEL – Ez aztán tényleg nevetséges. Sajnálom, de ez a te problémád. Mit tehetsz én? Természetes, hogy a férj időnként lecseréli a szeretőit. Nem tartod egy kissé meglepőnek, hogy hozzám fordulsz segítségért?

CARMEN – Már megbocsáss, de ez téged is érint. Tudod, hogy a viszonyom a férjeddal nem jelentett túl nagy fenyegetést, hisz én is férjnél vagyok, tehát nem veszem el tőled. De ez a nő... Mint már mondtam, egyedülálló. Azt hittem, ez aggasztani fog téged.

ISABEL – Hogy őszinte legyek, hidegen hagy, hogy mit csinál vagy mit nem a férjem. Örültem beleszerettem valaki másba, és minél elfoglaltabb Alfredo, és minél kevesebbet foglalkozik velem, nekem csak annál jobb.

CARMEN – Nem tudtam, hogy te...

ISABEL – Azt hitted, hogy én vagyok a szegény, boldogtalan feleség, aki a férjére várakozva telebőgi a párnáját éjjelente? Eleinte valóban így volt. És szörnyen éreztem magam. De aztán összekaptam magam, és úgy döntöttem, keresek egy másik férfit. És megtaláltam. A tökéletes férfit, az ideális szeretőt, a legédesebb, legkedvesebb és legelbűvölőbb teremtményt, akit valaha ismertem: a férjedet.

CARMEN – (*Hirtelen feláll.*) Fernandót?

ISABEL – Igen, Fernandót.

CARMEN – (*Visszaül.*) Nem hiszek a fülemnek.

ISABEL – Hát pedig higgyél csak, mert ez az igazság. Néhány hónapja vagyunk együtt. Alfredo nagyon szétszórt, így rajta keresztül sok dolgot megtudtam rólad, tehát nem volt nehéz rájönnöm, ki is vagy. A többi már ment, mint a karikacsapás: megkeresni a férjedet, és meghódítani. Mi, nők megtehetjük ezeket a dolgokat, ha akarjuk, nem? Biztosíthatlak róla, hogy nem bosszú volt. Na jó, talán valami olyasminek indult, de már nem az. (*Szünet. Kortyol egyet a kávéjából.*) Amint látod, nem tudok neked segíteni a férjemmel kapcsolatban. Ez már a te dolgod. Engem jelenleg egyedül a te férjed megtartása foglalkoztat.

CARMEN – Édes Istenem! És Fernando tud arról, hogy én és...?

ISABEL – Igen. Tudja. Már elmondtam neki. Néha nem árt egy kis őszinteség.

CARMEN – Miért kellett ezt tenned? Ez katasztrófa, te jó ég!

ISABEL – Te voltál az, aki ilyet tett, nem én. És nem haragszom rád. Én csak ugyanazt a játékot játszottam, mint te. Ez minden.

CARMEN – És most mit fogunk csinálni?

ISABEL – Gondolom, éljük tovább az életünket, és nem állunk neki drámázni.

Ugyanolyan együtt érzők vagyunk, amikor átéjtenek minket, mint amikor mi vagyunk a hunyók. Szeretem a férjemet, de a tiédet is, mindkettőt másképp, és rájöttem, hogy tökéletesen elvagyok így mindkettőjükkal... ahogyan te is eddig.

CARMEN – És én? És én most mihez kezdjek?

ISABEL – Ahogy Clark Gable mondja az *Elfújta a szél* végén: *Őszintén szólva, drágám, köpök rá. És megbocsáss, most mennem kell. Vár a fodrászom. (Feláll.)* Nagyon örültem. *(Egy formális puszit ad, felveszi a Vogue magazinját, és távozik.)*

Majoros Csilla fordítása

JOSÉ LUIS ALONSO DE SANTOS

A haza becsülete

(*El honor de la patria*)

(Litvánia miniszterelnöke feldúltan lép be a dolgozószobájába. Elővesz egy mobiltelefont, majd hív egy számot. Néhány fényképet vesz elő az aktatáskájából, azokat nézegeti, miközben várokozik.)

ELNÖK – Haló? Észtország miniszterelnökével beszélek? Haló? Elnök Úr, ott van? Én vagyok az, Litvánia miniszterelnöke. Hall engem? ... Jól, köszönöm, mindenki jól van. És Ön? ... Az a fránya mája még mindig rosszalkodik? ... Elkészült már a híd? Tudja, az a nagy, ormótlan, aminek az építkezését a legutóbbi utazásomkor mutatták meg..., aznap, amikor olyan nagyon esett az eső..., igen. Óh! Igen, itt továbbra is minden rendben van... Nem, nem, semmiség. Csak a sajtó felfújta a dolgot. Mindent kézben tartunk... Nos, nézze, elnök úr, a hívásomnak, azon kívül, hogy üdvözlöm, más oka is van. Mégpedig az, hogy panaszt kívánok tenni önnél... Hogyan? Egy minisztertanácsban? Jó, hát akkor várjanak egy pár percet. Minden tisztelettel, uram, de az ügy súlyos, és ha nem teszünk lépéseket a lehető leggyorsabban, a pozíciókat is veszélyeztetheti. Mellébeszélés nélkül: az állásunkkal játszunk mindketten... Nem érti? Ne aggódjon, nyomban meg fogja érteni. Először is, azt javaslom, hagyjuk el a körülményeskedést, ne kelljen itt állandóan „excellenciás uramozni”. Másodszor pedig, még mielőtt bármi kompromittáló dolgot mondanék, arra kérem, ellenőrizze, nem hallhatja vagy hallgathatja le bárki ezt a beszélgetést... Elnézését kérem, amiért nem bízik meg teljes mértékben a biztonsági intézkedéseikben. De térjünk is a tárgyra. Az asztalomon van néhány fénykép. Akkor készültek, amikor a feleségemmel legutóbb az Önök országában voltunk hivatalos úton... Nem. Nem a hivatalos fényképekről van szó... Hogy ki áll elől és ki hátul, az teljesen mindegy. Bárcsak ennyi lenne a probléma! Én másik fotókról beszélek... Hát, ez egy olyan fényképsorozat, amelynek a létezéséről ön bizonyára mit sem tud, és amelyeken ön látható a feleségemmel... hát... mondjuk úgy, hogy elég kompromittáló helyzetben. Azon a képen például, amelyet éppen a kezemben tartok, ön letolt nadrággal fekszik rajta... Sajnálom, de ezeket a képeket nem manipulálták. Ne is erőlködjön, mert a fényképek itt vannak előttem, és minden világosan látszik rajtuk... De igenis voltak kettesben, majdnem tíz percet. Éppen azt a gyermekkorházat látogattuk meg, ahol ön és

a feleségem egy röntgenhelyiséget néztek meg, mialatt én a dadogós gyerekekkel beszélgettem... Nem szükséges elmagyaráznia, mi történt abban a szobában, azt tisztán látom a fényképeken... Nézze, ne vesztegetse az időt azzal, hogy tagadja a nyilvánvalót. Lehetett volna elővigyázatosabb is, hisz tudja, manapság már léteznek sötétben is tökéletesen működő kamerák. A baj azonban már megtörtént. Egyébként, nem éppen előnyösek ezek a képek önről, de hát, nyilván a póz, meg hát a sietség... Megtenné, hogy végighallgat anélkül, hogy közbevágná? Biztosíthatom róla, hogy nem a mi titkosszolgálatunk készítette a képeket... Nézze, csak, hogy végre megértse: engem már egyáltalán nem érdekel, mit csinál a feleségem. Az egyetlen, amin még meglepődök, hogy ilyen rossz az ízlése, de ez már egy másik kérdés... Ez most nem számít. A gond csak az, hogy a fényképekkel együtt egy levél is érkezett. *(Egy papírt vesz elő egy borítékból.)* Azt írják, hogy ha 24 órán belül nem adunk át tíz millió dollárt a fotók készítőjének, akkor nyilvánosságra fogják hozni őket. Most már érti a helyzet súlyosságát? ... Ki fog fizetni? Még maga kérdezi? ... Mégis ki volt az a fajankó, aki hagyta, hogy lefotózzák? ... Hogy az én feleségem is benne volt? Micsoda arcátlanság! Nem átallna pénzt fizettetni velem a feleségemért! ... Velem ne kiabáljon! Jobban teszi, ha megválogatja a szavait, nehogy a végén még megbánja! Uram, azért mi litvánok becsületesek vagyunk! ... Hát ostoba ez az ember?! Mégis, hogyan vennék el tíz millió dollárt a kulturális tárcától? Még ha fényképekről van is szó! Mit akar, talán rendezzek belőlük kiállítást? Vegye csak meg őket maga, igen maga, aztán kirakhatja a palotájába, a röhejes lovas szobra mellé... Milyen háború? Miről beszél? Maga komolyan azt hiszi, hogy bárki is háborúba menne, ha meglátja ezeket a képeket? Ne veszítsük el a fejünket, őrizzük meg a józan eszünket! Igen... Igen... Ez már sokkal jobban hangzik. Természetesen... Csak higgadtan, végtére is, államférfiak vagyunk... *(Szünet. Egy ideig teljesen csendben van.)* Jó... Rendben van... Akkor ötven-ötven százalék mindkét fél részéről, és egy kulturális együttműködési megállapodás a két ország között? ... Egyetértetek, elnök úr... Ne aggódjon, egy csónakban evezünk... Átadom neki. Viszonthallásra excellenciás uram.

(Kinyomja a telefont. Széttépi a fényképeket, a darabjait az aktatáskájába teszi, megigazítja az elegáns ruháját, majd határozott léptekkel kiset. Sötét.)

Bíró Orsolya fordítása

RAÚL HERNÁNDEZ GARRIDO

Papírsárkányok

(Cometas)

(Egy parkban, késő délután. Nincs senki, csak egy fiatal LÁNY, aki egy papírsárkányt próbál reptetni.)

LÁNY – Hagyni, hogy a sárkány repüljön. Hogy vigye a szél. Csak lazán. Én a földön, a sárkány felettem. Hagyni, hogy a sárkány repüljön. Eggyé válni vele, a szélben lebegve. Ez egy nyugodt nap. Süt a nap, de egyáltalán nincs meleg. Egy kicsit inkább hideg van. Ami azt illeti, eléggé hideg van, amikor feltámad a szél. De ha nem fúj, a sárkány nem tud repülni. Nem érdekel a hideg. Ma jobban érzem magam. Végre nyugodtan tudok gondolkodni. Felemelkedek én is a széllel együtt.

(A sárkányba belekap a szél. Egy FÉRFI ül le az út szélén.)

FÉRFI – Nem vagyok már abban a korban, hogy játszadozzak. Érett férfi vagyok, jó állással. Nem vagyok már gyerek. Óvatosnak kell lennem. Még akkor is, ha előttem van még az egész élet. Vannak lehetőségeim. De vigyáznom kell nagyon, hogy ne keveredjek bele bizonyos kapcsolatokba. Valahol itt. Valahol itt eshetett le.

LÁNY – Ma mindent újrakezdek. Ma csak arra szabad gondolnom, hogy mi minden vár még rám. Az anyám miatt minden csak egyre rosszabb lesz. Lépnem kell. Csak hagyni, hogy szálljak.

FÉRFI – Itt voltunk. Ugyan éjszaka volt, de tudom, hogy itt voltunk. Hogyan is juthatott eszembe visszajönni fényes nappal? És ha meglát valaki?

LÁNY – Nem megyek haza többé. Az már nem az én otthonom. Azt hittem, nem lesz itt senki. Hideg van. Mit csinálhat az a férfi? Úgy keresgél a fűben, mint egy tehén.

(A NŐ leül a fűbe.)

NŐ – Be kellett volna áztatnom a csicseriborsót. Holnap lehetetlen lesz belőle főzeléket csinálni. Végül is, egy emberre nem is kellene annyit főzni. Meg kell tanulnom csak magamra főzni. A csicseriborsó amúgy is nagyon laktató. Már nem kell annyi ételt készítenem. Az biztos, hogy van valami. Engem senki nem

tud becsapni. De minek az a nagy sietség? Hogy elmenjen otthonról, ilyen gyorsan? Kiengedni a gőzt. És milyen későn jött haza... azzal a... főzelék szaggal. Ez meg mit keres itt a fűben? Hempereg, mint egy disznó... Mit kereshet? Biztosan csigát. Az nem lehet, hisz nem is esett. De nagy eső lesz nemsokára. Mennem kellene.

LÁNY – Ezek a játékszabályok. Most aztán tényleg szabad vagyok. Ma senki nem teszi elé a vacsorát. Igaz, mosogatnom sem kell. Holnap egyedül megyek dolgozni.

NŐ – Az a kis hülye meg papírsárkánnyal játszadozik, mint valami kisgyerek, abban a miniszoknyában. Ezek a fiatalok, mindig fel akarják magukra hívni a figyelmet.

FÉRFI – Jaj de kellemetlen... Hirtelen mennyi ember lett itt. Mint a falu főterén. Jaj. Úgy teszek mintha... Egy, kettő, egy, kettő... Belégzés, kilégzés, belégzés, kilégzés. Egészség és testmozgás. Ép testben, ép lélek.

NŐ – Micsoda idióta. Még mosolyog is rám, hát van képe? Megpróbálok rá se nézni. Pojácá. Azt hiszem, inkább megyek is.

(De nem mozdul. A LÁNY hagyja, hogy a sárkány leessen, és tátott szájjal bámulja a FÉRFIT. A FÉRFI odaköszön, a LÁNY csak halkán motyog valamit.)

LÁNY – Mennem kellene.

NŐ – Éppen olyan, mint a többi férfi. Itt bohóckodik, pedig egyáltalán nem is vicces. Amint meglátnak egy csitrit, máris csorog a nyáluk. Ismerem én jól a fajtáját. Kretén.

FÉRFI – Mosolyogj. Most a másokra. Jó napot. És biccentés.

LÁNY – Koncentrálj. Ne nézelődj. A sárkány felfelé száll, én pedig húzom, erősen lefelé.

NŐ – Ha még egy idiótával összehalálok, az már nem menekül. Nem úgy, mint a férjem. Amikor a céges bulin felemeltem a poharam és azt mondtam: „Barátaim, csendet kérek. Koccintsunk erre a két képmutatóra”, merthogy, ott volt mindkettő. Előttem. Ott nevetgéltek. És én felemeltem a poharamat és azt mondtam: „igyunk erre a személtládára, aki olyan arcot vág, mintha egy szent lenne, közben pedig az orrom előtt hanyatt dönti a kolleginát, aki mellesleg azt állítja, hogy a legjobb barátnőm.” Mindenki csak bámult rám, aztán rájuk, a szerelmespárra. Azt a csatát akkor megnyertem, de egyre inkább éreztem, hogy kicsúszik a lábam alól a talaj, és ugyan akkor és ott elégtételt szereztem, de a háborút elveszítettem. Mindent elvesztettem. De

mindezek ellenére, a szentségít, de jó érzés volt a szemükbe mondani azt, ami belülről mardosott! Férfiak. Mind egyformák.

LÁNY – Ha lazábbra engedem a zsinórt, és nem hagyom kifeszülni, egyre feljebb és feljebb fog repülni. Felhívom majd Marisát. Elmegyek hozzá, úgyis mindig mondja, hogy költözzek be az egyik üresen maradt szobájába. Talán váltanom kellene munkahelyet is. Nem bírom már látni. Nem tudnám elviselni. Meglátjuk, hogyan teszem túl magamat ezen.

FÉRFI – Mennem kellene. De meg kell találnom. Hogyan mondom majd el, hogy elvesztettem? Ha nem találom meg, nagyon dühös leszek. Minden összeáll és végül... Az a dagadt meg felém jön. Mit akarhat? Olyan pletykásnak látszik, mint minden nő. Jobb, ha vigyázok vele.

(A NŐ a FÉRFI felé közelít.)

NŐ – Elnézést, látom, hogy keres valamit. Segíthetek?

FÉRFI – Köszönöm, de nem szükséges.

NŐ – Nem gond. Szívesen segítek, jó szemem van ahhoz, hogy megtaláljak dolgokat. Mit vesztett el?

FÉRFI – Hát... egy öngyújtót.

NŐ – Ön dohányzik?

FÉRFI – Nem, de szeretem, ha van nálam öngyújtó.

NŐ – És most vesztette el?

FÉRFI – Nem...

NŐ – Akkor mikor?

FÉRFI – Mit számít?

NŐ – Hát hogyan számítana? Hisz lehet, hogy valaki már megtalálta, odaadta a biztonsági őröknek, és akkor megkérdezhetnék őket. Biztosan eltették, vagy talán már keresik is a gazdáját. Vagy mit tudom én! Eszébe jutott utánanézni az interneten? Ott annyi minden van. De, ha sok idő telt már el, lehet, hogy a rendőrségen van. Eszébe jutott elmenni a rendőrségre?

FÉRFI – Tegnap este vesztettem el.

NŐ – És mégis, mit csinált itt tegnap este?

FÉRFI – Kijöttem a csillagokat nézni.

NŐ – A csillagokat? Teliholdkor?

FÉRFI – Igen, a hold krátereit ilyenkor látszanak a legjobban.

NŐ – Ó! Értem. Nézze, hogy milyen emberek vannak! Hogy hagyhatják ezt itt a földön, csak így, eldobva? Ide gyerekek is járnak. Az ilyen embereket be kellene... ezek az emberek... Nem ért velem együtt?

FÉRFI – De, hogyne.

NŐ – Az a sok betegség, amit ezzel terjesztenek! Nem gondolja, hogy a kormánynak tennie kellene valamit?

FÉRFI – De, persze.

NŐ – Azt a mindent! *(A NŐ lehajol és felvesz egy órát a földről. Felteszi a csuklójára, kinyújtja a karját és úgy nézi.)* Az öngyújtóját nem találtam meg, de nézze! Egy Rolex. Biztosan hamis.

FÉRFI – Nem, nem az.

NŐ – Ezt maga ránézésből meg tudja mondani?

FÉRFI – Nem... azaz, igen. Persze.

NŐ – Nagyon kíváncsian nézi, érdekli?

FÉRFI – Nem...

NŐ – Megegyezhetünk.

(A LÁNY a sárkányt repteti.)

LÁNY – Anyámnak mindenképpen muszáj volt beleavatkoznia. Őt csak a pénz érdekelte. A pénz, hogy megmentse a vállalkozást. Szeretném látni, hogyan sülyed a mélybe, épp úgy, ahogy egy zátonyra futott hajó. Anyám nem vette észre, hogy ő több volt nekem, mint az apám testvére. Ő volt a férfi, aki meg tudta nekem adni azt, amire abban a pillanatban szükségem volt. Gondoskodást. Szeretetet. Anyám azt hitte, fel kellett ezt áldozni a vállalkozásért. Egy özvegyasszony, aki azt szeretné, hogy minden a tulajdonán belül maradjon. Mindent bepiszkolt, ami szép volt közöttünk. A botrány. És a szegény. Olykor a sárkány leesik. A szél megszűnik, üresség keletkezik és egyszerűen lezuhan. *(A szél eláll, a sárkány leesik.)* Éppen ezért szakítani fogok vele. Még akkor is, ha tudom, hogy mennyire megbánom majd. *(A FÉRFI felveszi a sárkányt, és odamegy a LÁNYHOZ. Odaadja neki.)*

FÉRFI – Jó napot.

LÁNY – Jó napot.

FÉRFI – Nehéz sárkányt reptetni?

LÁNY – Nem. Csak az a titka, hogy nem kell csinálni semmit.

FÉRFI – Semmit?

LÁNY – Csak hagyni, hogy a sárkány repüljön. Csak lazán. Segítene a zsinórokkal?

(A NŐ is csatlakozik a csoporthoz.)

NŐ – A papírsárkánnyal játszadunk?

FÉRFI – Éppen segítetttem.

NŐ – Már nem érdekli az öngyújtója?

FÉRFI – Nem dohányzom.

NŐ – Adja azt ide, degenerált! *(A NŐ félrelöki a FÉRFIT, elveszi tőle a zsinórokat és odafordul a LÁNYHOZ.)* Te, kislány, nem szégyelled magad? Miért kellettéd így magad itt a park kellős közepén?

LÁNY – Hozzám beszél?

NŐ – Ó, a kis ártatlan!

LÁNY – Miért beszél így velem?

NŐ – Ez a ruha rajtad... meg ahogyan itt riszálod magad! És ha gyerekek is lennének itt?

LÁNY – Rendesen vagyok én felöltözve.

NŐ – Rendesen? Hogyne! Egy olyannak, mint te...

LÁNY – Olyannak, mint én?

(A NŐ odahajítja neki a sárkányt. A LÁNY hátrál, majd elszalad és eltűnik.)

NŐ – Magát meg fel kellene jelentenem a rendőrségen.

FÉRFI – De hát, én nem csináltam semmit.

NŐ – Itt ténfereg a parkban, isten tudja miért. Pontosabban, maga nagyon is jól tudja, hogy miért. Maga egy aberrált, tudja, egy olyan... pedáns.

FÉRFI – Pedáns?

NŐ – Olyan, mint azok... na, hát tudja mire értem. Az a szegény lány. Még szerencse, hogy megmentettem magától.

FÉRFI – Szegény lány?

NŐ – Gondolom, szeretné visszakapni az óráját. Biztosan a feleségétől kapta.

FÉRFI – Nem... igazából... én nem vagyok házas.

NŐ – Természetesen, hogyan is ismerné be! Maga disznó! Épp, mint a férjem. Minden férfi egyforma. Egytől egyig disznó mind!

FÉRFI – De hát...

NŐ – Elég magára nézni, látszik, hogy egy ocsmány disznó. Kislányokat használ ki. Ki tudja, mivel csábíttatta.

FÉRFI – De igazából én...

NŐ – Az arcára van írva. Személtáda!

FÉRFI – De...

NŐ – Mi de?

FÉRFI – Én nem is szeretem a nőket! Én...

(A NŐ csak nézi, leveszi az órát, visszaadja neki.)

NŐ – Disznó!

(A FÉRFI egyedül marad, nézi, ahogyan a NŐ elmegy, majd körbenéz.)

FÉRFI – Soha többé nem jövök a parkba.

(A park üres. A LÁNY lassan előjön egy domb mögül. Kiteríti a sárkányt. Reptetni próbálja.)

LÁNY – Most magamra figyelek. Most nem fáj. Most nem gondolok semmire. Ez egy csendes nap. Süt a nap, de egyáltalán nincs meleg. Egy kicsit inkább hideg van. Ami azt illeti, eléggé hideg van, amikor feltámad a szél. Mint most. De ha nem fúj a szél, a sárkány sem tud repülni. Ma már jobban érzem magam. Reptetni a sárkányt. Hagyni, hogy a sárkány visszajöjjön, hogy felemelje a szél. Csak lazán. Én itt a földön, a sárkány meg ott fent. Hagyni, hogy a sárkány repüljön. Eggyé válni vele, mintha engem is a szél reptetne. Nem gondolkodni. Lebegni. Nem gondolkodni. Lebegni. Nem gondolkodni. Csak lebegni.

Bíró Orsolya fordítása

JOSÉ LUIS ALONSO DE SANTOS

Szerelmeslevél Marynek

(*Carta de amor a Mary*)

(Háború. Egy katona a menedéket jelentő lövészárókba vonszolja magát, ahol egy másik katona alszik egy rozoga ágyon. Késő éjszaka van, a távolban bombarobbanások fénye látszik. Az egész jelenet alatt a fegyverek ropogása hallatszik. A két észak-amerikai katona, Mac Key Junior és Joe Smith, Made in USA.)

MAC – (Kimerülve lép be.) Helló, Joe.

JOE – (Félig felülve.) How do you do, Mac? Milyen volt az őrség?

MAC – Rettenetes, Joe. Sandy, Bob és Johnson tizedes elestek. És olyan farkasordító hideg van, hogy alig lehet elviselni. (Rálehel az átfagyott kezeire.) Miért nem nyáron vannak a háborúk?

JOE – (Egy takarót ad neki.) Fogd, takarózz be! Van kávé, ha kérsz. (Felkapcsolja a tábori lámpát, és rábök a kávéfőzőre.)

MAC – Thanks, Joe. (Iszik.) Ez hideg.

JOE – Nincs már tűzünk.

MAC – (Leteszi a kávéját.) El vagyok keseredve, Joe! Bocsáss meg, hogy ezt mondom, de le vagyok törve. Sandy, Bob és Johnson tizedes mellettem haltak meg. Van egy rágód, please?

JOE – Elfogyott. Tessék, neked adom az enyém felét. (Kiveszi a rágót a szájából, és Macnek adja a felét.)

MAC – (Rágózva.) Semmi íze sincs.

JOE – Már nagyon régi. Még tegnap kaptam Johnson tizedestől.

MAC – (Kiveszi a szájából a rágót és merengve bámulja.) Ilyen az élet, Joe. Tegnap még Johnson tizedes rágta, ma meg már halott, és most mi rágjuk az ő rágóját. Johnson jó srác volt, annak ellenére, hogy Minnesotából származott. You know, ezt a rágót elviszem majd az özvegyének, az összes holmijával együtt. Ezt rágta utoljára.

JOE – Ilyen a háború, Mac. Mit tehetnénk ellene? Come on, Mac, pihenj egy kicsit! Elég szarul nézel ki.

MAC – Nagyon le vagyok törve, Joe. Sandy, Bob és Johnson tizedes mellettem haltak meg.

JOE – Már említetted, Mac. Mondtak valamit?

MAC – Kik?

JOE – Hát ők, mondtak-e valamit mielőtt...

MAC – Káromkodtak. Sandy még az anyjáról mondott először valamit, utána meg szentségelt. A többiek egyből káromkodtak. Sandy valamit az anyjáról... és szentségelt...

JOE – Mac, ugyanazokat a dolgokat ismétled, *you know*? Sokszor elismétled mindig ugyanazt. És ez egyáltalán nem jó. (*Ledől a rozoga ágyra.*)

MAC – Neked nem hiányzik az anyád?

JOE – De, nagyon. Főleg reggelente.

MAC – És a barátnőd?

JOE – Ő is nagyon. Főleg esténként. Hé, Mac, te vacogsz!

MAC – A hideg miatt. Az a legrosszabb a háborúban, *you know*, hogy a nők nem jöhetnek velünk. El tudod képzelni? Visszajönnék az őrsegből, és anyám meleg kávéval meg almás pitével várna, nem ezzel a... (*Kiönti a kávé.*) És Mary! Ő is itt várna rám. Megölelne, és a háború sokkal elviselhetőbb lenne úgy. Miért egyedül jövünk a háborúba, Joe? Miért nem jönnek a nők is velünk?

JOE – Nem tudom. Gondolom, elég nehéz lenne kivitelezni. *You know*, akkor el kellene hozni a gyerekeket, a kutyát, a videó lejátszót és a tévét is... Veszélyes lenne, nem?

MAC – Veszélyes? Sandy, Bob és a tizedes mellettem haltak meg, és még nem is reggeliztek előtte! Ha legalább a feleségeikkel aludhattak volna tegnap, ha ehettek volna gabonapelyhet és szalonnás tojást... *you know*, és ha a gyerekeik megcsókolhatták volna őket mielőtt elmentek örködni, akkor tisztességesen haltak volna meg, nem pedig így... nem? Mit keresünk mi férfiak egyedül a háborúban, míg mások otthon nézik a tévét?

JOE – Igen, Mac, igazad van, oké? Kemény feladat férfinak lenni, főleg, amikor háború van.

MAC – (*Kiabálva, szinte magán kívül.*) Meg mondom a kapitánynak, hogy hozza ide az én Marymet, az én édes, drága Marymet! Minden pillanatban rá gondolok! Szeretem őt, szükségem van rá...!

JOE – A nő a legszebb dolog a világon. Isten nagyon jó munkát végzett, *you know*, amikor megteremtette őket. Nagyon igyekezett. (*Hirtelen észrevesz valamit.*) Figyelj, Mac, vér van alattad... egy kisebb tócsa.

MAC – (*Lenéz.*) Tényleg. Nem is vettem észre. Kié lehet?

JOE – Nem tudom. Korábban nem volt itt. Mármost mielőtt visszaértél. (*Odalép hozzá.*)

MAC – Hát, elég sok vér van itt. (*Magát nézi.*) Úgy nézem, hogy itt, a lábamnál folyik.

JOE – Te jó ég, Mac! Te megsérültél!

MAC – (*Leveszi a ruháját és nézegeti magát.*) Nem látok semmit...

JOE – Itt! Ezen az oldalon van egy lyuk! Meg egy másik, egy kicsit lejjebb! Mac! A hasadon is van egy hatalmas nyílás! *Oh, my God*, Mac! Mi történt veled?

MAC – *(Abban a pillanatban, ahogy meglátja a súlyos sérüléseit, odakap a hasához és térdre rogy.)* Meg fogok halni, Joe! Ezek a sebek nagyon rosszul néznek ki, you know! Érzem! Ezeket a dolgokat megérzi az ember! *(Köhög.)*

JOE – Hívom az orvost! Ok?

MAC – Ne! Várj! Ok? Előbb lediktálok neked egy levelet Marynek! Az utolsó leveletem, you know! Utána már nem tudom lesz-e rá időm!

JOE – Rendben, Mac. *(Papírt és tollat ragad.)* Ahogy akarod.

(Joe könnyek között írja haldokló társa akadozó szavait, mialatt hazafias amerikai zene szól, még emelkedettebbé téve a hangulatot.)

MAC – My dear Mary, kettős pont. Remélem, amikor megkapod ezt a levelet, minden rendben lesz. Ami engem illet, én éppen haldoklom, mint ahogy az egy háborúban szokás. Szeretném, ha tudnád, hogy én mindig szerettelek; azóta, hogy orvososdit játszottunk a pajtában, *baby*, mondjon bármit is az anyád. Nem tudunk majd elmenni a lovas nászutunkra Texasba, pedig annyira szerettem volna. Nem tudjuk majd megnyitni a Fő utca sarkán a MacDonaldsünket sem, amit annyira szeretttél volna. Mond meg az édesanyámnak, hogy nagyon szeretem őt, de nem írok neki, mert nem tudom, mit mondjak. Ha hősi halottnak nyilvánítanak, másoltasd le az érmét magadnak, az eredetét pedig add oda anyámnak. Végül is, ő hozott a világra. Add át üdvözetem a családnak! Milyen nehéz is meghalni távol az édes hazámtól és tőled, Mary! Csókkal búcsúzik tőled örökre, az egykori kedvesed, Mac Key Junior.

JOE – *(Írás közben ismétli a szavakat.)* „... az egykori kedvesed, Mac Key Junior”. Még valami, Mac?

MAC – Utóirat: Mary mindig is azt hitted, hogy dadogok, de ez nem igaz. Csak akkor dadogtam, amikor veled voltam. A szerelemtől, amely előntött, amikor csak rám néztél. Mindenki mással normálisan tudtam beszélni. Kérdezz meg bárkit! Még egy posztumusz csók. *I love you.*

JOE – Kész van, Mac. Akarsz még valamit?

MAC – Nem. Most csak káromkodni akarok mielőtt... A rohadékok! A rohadt életbe! Szemétládák!

JOE – *(Mac karját rázza.)* Mac! A cím, Mac! Nem adtad meg a címet, ahova el kell küldenem a levelet! Mac! ... Mac!

(A bombák zaja nyomja el Joe Smith szavait, aki karjai között tartja barátja és bajtársa, Mac Key Junior holttestét. Sötét.)

Gardi Máté fordítása

JOSÉ MORENO ARENAS
Ménage à trois, avagy az édes hármas
(El ménage à trois)

SZEREPLŐK
FÉRFI
RENDŐR

... és két (láthatatlan) hölgy nélkülözhetetlen közreműködése.

(Egyszerű hotelszoba. Vidáman és kapkodva csupaszra vetkőzik egy FÉRFI. A fürdőszoba felé fordulva kiáltja:)

FÉRFI – Csajok, siessetek! Már éget a vágy, hogy... *(Félbeszakítja a mondatot, mert, ahogy a nadrágját lefelé húzza, elveszíti az egyensúlyát, és egy lábon ugrálva próbálja elkerülni, hogy elessen.)* Jaj! Ki gondolná, hogy ekkora rutinnal is...! A francba is, izgatottabb vagyok, mint egy kezdő!

(A szoba ajtaján kívülről dörömbölnek. A FÉRFI megijed, de nem mozdul. Megint dörömbölnek.)

RENDŐR – Kinyitni! ... Itt a rendőrség! ... *(A FÉRFI félmeztelenül a fürdőszoba felé szalad. Megáll az ajtónál, bekukkant a mosdóba, és anélkül, hogy tudná, mit tegyen, visszamegy oda, ahol az előbb állt.)* Biztos forrásból tudjuk, hogy mindhárman bent vannak a szobában! Nyissák ki! ... Itt a rendőrség!

(A FÉRFI zavarodottan magára kapja a nadrágot, és halkan morog:)

FÉRFI – Rohadt besúgók! ... Elcseszett egy országot!

(Végül úgy dönt, hogy kinyitja az ajtót. A RENDŐR belép, már az ajtóból gyorsan körbenéz.)

RENDŐR – És a társaság többi tagja?

(A komoly FÉRFIT az ideges tekintete buktatja le. A RENDŐR tesz néhány lépést a fürdőszoba felé, de a FÉRFI az útját állja. A RENDŐR arca barátságtalanná válik.)

FÉRFI – A kötelesség végrehajtása soha nem jelenti azt, hogy modortalannak és neveletlennek kell lenni. Kérem, legyen úriember! Hisz meztelenek...

(A RENDŐR bosszankodva, de végül nem nyit be a fürdőszobába.)

RENDŐR – Tehát... beismeri, nemde?

FÉRFI – Azt, hogy meztelenek?

RENDŐR – Nem, az isten szerelmére! ... Azt, hogy nők! (*Világossá akarja tenni, ezért szótagról szótagra nyomatékosítja. Már-már pimaszul:*) Mez-te-len nők! És ketten vannak!

FÉRFI – Természetesen! Már megbocsásson! De... mégis, mit hitt?

RENDŐR – Jól van, jól van...! (*Felemeli a hangját:*) Hölgyeim! ... Itt a rendőrség! ... Ne ijedjenek meg, de öltözzenek fel, és azonnal jöjjenek ki! ... (*Eltelik néhány másodperc. Türelmetlenül nézi az óráját.*) Engedelmeskedjenek! ... Minél hamarabb takarják el, amijük van, és jöjjenek elő! ... Ne húzzák az időt, és ne játsszanak a türelmemmel! ... Figyelmeztetem magukat, nem akarok berontani, mint elefánt a porcelánboltba! ... Gondolom már világossá vált, hogy úriember vagyok! ... De azonnal jöjjenek ki! ... (*Feszült szünet. A FÉRFIHOZ fordul:*) Ami pedig magát illeti, a törvény nevében letartóztatom!

FÉRFI – Hogy mondja?

RENDŐR – Épp most kaptam rajta!

FÉRFI – De... miről beszél? ... Megtudhatnám, hogy mivel vádol?

RENDŐR – Még van képe kérdezni? ... (*A FÉRFI nem ért semmit. Hivatalos hangon:*) Súlyosan megsértette a paritás törvényét!

FÉRFI – A pari... Milyen törvényt?

RENDŐR – A paritás törvényét.

FÉRFI – Hogy vétkezhetnék egy olyan törvény ellen, amiről azt sem tudom, hogy létezik? ... Ne nevetessen már! ... (*Mosolyogva néz körül, mintha keresne valamit.*) Ja, értem már! Hol van a kamera? ... Elég volt ebből a rossz viccből!

RENDŐR – Miféle vicc? Ne legyen idióta! Nagyon figyeljen és tanulja meg a nevét, mert még jól jöhet: paritás! (*Félig ünnepélyesen, félig fölényesen:*) A törvény, amely egy évszázados problémával akar leszámolni! Mit évszázados? ... Évezredes probléma! (*A FÉRFI megdörzsöli a szemét, mintha egy rémálomból szeretne felébredni.*) Nincs többről szó, mint a férfiak és a nők között régóta létező, diszkrimináció miatti civakodásról! (*Lenéző stílusban:*) A 236. törvénycikknek a 122. bekezdése kimondja, hogy a férfiaknak és a nőknek egyenlő arányban kell jelen lenniük.

FÉRFI – És megtudhatnám, hogy mi köze van ennek hozzám?

RENDŐR – Szerencsétlen! Milyen megállapodást kötött azzal a céggel, amelynek ez a két hölgy dolgozik?

FÉRFI – Én? De... Miről hadovázik itt nekem?

RENDŐR – Jó nagy bajba keveredett.

FÉRFI – Még hogy bajba? Annyi az egész, hogy egy kicsit jól akartam érezni magam és... ennyi!

RENDŐR – Hát ez az, maga ezt hiszi, de van egy szerződéses viszony.

FÉRFI – Bizalmas! Egy bizalmas szerződéses viszony!

RENDŐR – Ezt a naivitást!

FÉRFI – Ezzel meg mit akar mondani?

RENDŐR – A céget közpénzekből támogatják.

FÉRFI – Egy közpénzekből támogatott nyilvánosház? Na, ne nevetessen már!

RENDŐR – Ne vessen csak, de a „Garantált Orgazmusok KFT.” szociális segély programokhoz fordult...

FÉRFI – Hogy mi van? *(Elképedve és összezavarodottan, már azt hiszi, hogy kiutat talált:)* És mit mond a szállodáról, mi? Az is közpénzekből épült?

(A RENDŐR bólint. A FÉRFI nehezen érti meg a helyzetet.)

RENDŐR – Hagyjuk az üres beszédet, és térjünk a tárgyra! Ön egy férfi ésők, ha jól tudom, két nő. Megmondaná, hol van itt az egyenlőség?

FÉRFI – Hát, én nem fogok ágyba bújni másik férfival, maradjunk ennyiben! Előbb ugranék ki az ablakon!

RENDŐR – Már csak ez hiányzott! *(Figyelmeztetően:)* Elengedem a fülem mellett, amit az imént mondott, mert ha meghallottam volna, akkor még egy másik idevágó jogszabályt is idéznem kellene... Tessék, még homofób is! Ha így folytatja, még nagyon pórul járhat! *(Békítően:)* Bújjon ágyba egy nővel! *(A FÉRFI mosolyog. Magyarázva:)* De csak eggyel!

FÉRFI – Nem. Ha jól értelmezem: most már azt is meg akarják szabni nekünk, hogy kivel kell lefeküdnünk? ... Teszek a törvényre! ... Mit is mondott, milyen törvény?

RENDŐR – Legyen tisztelettudóbb a törvényhozóinkkal. A parlament mindannyiunké.

FÉRFI – Majd amikor a törvényhozók tisztelettudóbbak lesznek a néppel szemben. Nekem senki se mondja meg, hogy kiket kell ágyba vinnem. Már csak ez hiányzott: az én szexuális életem a Hivatalos Közlönyben?!

RENDŐR – És be kell tartania a törvényt az elejétől a végéig, ha törik, ha szakad. *(A FÉRFI arca mindent elárul.)* Ellenkező esetben semmi kétség, drasztikus lépések következnek. Hacsak idővel...

FÉRFI – Basszus, hogy a parlament már mindenbe beleszól! *(Teátrálisan:)* Ég veled szabadság, amiért annyit küzdöttünk! Viszlát, édes hármask! *(Ítélezve:)* Mindig lesznek olyan emberek, akik ellen állnak majd!

RENDŐR – Ez mind nagyon szép, de Ön most velem jön a kapitányságra.

FÉRFI – De...

RENDŐR – Sajnálom! A törvény az törvény!

(Már éppen megbilincselné a FÉRFIT, a kérdését hallva azonban elbizonytalanodik:)

FÉRFI – És ha ma el is kezdenénk alkalmazni ezt a paritásos dolgot?

RENDŐR – Több tiszteletet a törvénnyel szemben! Mire gondol?

FÉRFI – Csatlakozzon a bulihoz... Kettő meg kettő... Az már páros szám!

(A RENDŐR megzavarodik. Elkezdi levenni a kabátját; majd újra felveszi. Ismét félig leveszi, de megint meggondolja magát... Nem lehet tudni, hogyan végződik a történet, mivel hirtelen sötét lesz, és legördül a függöny.)

Gardi Máté fordítása

JOSÉ MORENO ARENAS

A hullámok (Las olas)

SZEMÉLYEK

ROMERITO

... valamint egy kisleány és édesanyja hangjának nélkülözhetetlen közreműködése

EGYFELVONÁSOS

Egy strand az andalúz parton, közel a Gibraltári-szoroshoz. Ütemes, nyugodt hullámverés. A színpad végén egy szikla.

(Hallani a tenger hullámait. Érezni a tenger illatát. A színpadon félhomály és sötétség, az egyik oldalon megjelenik ROMERITO, a Marcha Romera szerzetesrend, az Aguijóni Szűzanya remeterend és még sok más vallásos gyülekezet intézője. Furcsa figuráját, mondjuk úgy, hogy egy igencsak divatjamúlt fürdőnadrág és egy fölöttébb rongyos ing takarja. Mivel egy kellemes napot akar eltölteni a parton, magával visz – meg kell jegyezni: rosszul színlelt nyüggyel – egy napernyőt, egy kacsafejes úszógumit, egy összecsukható széket, egy gyékényszőnyeget és egy alkalomhoz illő táskát. Láthatóan fáradt, úgy dönt, hogy kinyitja a széket, és leül a tengerrel –azaz a nézőtérrel – szemben pihenni. Letörli a homlokáról az izzadságot egy kendővel, amelyet a táskájából vett elő. Egy mély sóhaj után eszébe jut valami, és elmosolyodik. A táskájából egy szentképet vesz elő, mely az „ő” szentjét ábrázolja. Rá jellemző szertartásossággal nézegeti a szent képét. Óvatosan a térdére helyezi, majd egy hatalmas skapulárét tesz a mellére.

Ismét megfogja a szentképet és ájtatosan arra készül, hogy néhány szót szóljon hozzá, de a földön ekkor észrevesz valamit. Miután szédületes sebességgel háromszor keresztet vet, elteszi a szentképet és a skapulárét. Ismét keresztet vet háromszor, majd feláll, miközben újra letörli a homlokáról az izzadságot. Harag és felháborodás közepette:)

ROMERITO – Hát ez nem lehet igaz!

(Minden óvintézkedést megtéve felvesz valamit a földről. Egy használt óvszerről van szó. Az arca mindent elárul.)

Micsoda ocsmányság! Tisztességes ember már a standra se tud lejönni... Drága Szűzanyám...

(Próbálja messzire hajítani, de elvétí a dobást, és a lábára esik az óvszer.)

De undorító, édes Istenem...!

(Hátraugrik.)

Bele se merek gondolni, mi lett volna, ha az unokáim hamarabb érkeznek, mint én, és....

(Az előbbi kísérlethez hasonló óvatossággal és az arcára kiült undorral újra megfogja az óvszert, és egy kiváló dobással sikerül végre megszabadulni tőle.)

Na végre! Ott rohadjon meg!

(Majd letisztítja a kezét újra és újra a fürdőnadrágjába törölve. Ezzel egyidejűleg egy kisfiú hangja hallatszik a színpad mögül:)

KISFIÚ HANGJA – Nézd, anya! Egy lufi, egy lufi...! Pont olyan, mint ami a nővéremnek van a szekrénye fiókjában...!

ANYA HANGJA – Csend legyen, fiam!

(Az anya válaszával egyszerre ROMERITO – a kisfiú szavaitól megbotránkozva – keresztet vet.)

ROMERITO – Jézus, Mária, Szent József! ... Ezek a mai fiatalok...!

(A területet kutatja, hogy alkalmas-e letelepedni.)

Szép kis jövő áll előttünk ezekkel a mai fiatalokkal...! Szűzanyám, hová fajul majd a világ, ha ezek a disznók veszik át az irányítást. Csak a szexre gondolnak! Ezek a szégyentelenek, csak a saját vágyaik kielégítésével foglalkoznak...?!

(A már ismert, undort kifejező arccal:)

Csak a szex, a szex, és a szex...!

(Megbizonyosodik arról, hogy az őt körülvevő néhány négyzetméter tiszta.)

...és ez a gané városháza tehet mindenről. Korruptok és felelőtlenek tanyája! A polgármesternek ennyi szabadság – jobban mondva, szabadosság – sem elég, még ő maga keres a disznóknak helyet, ahol űzhetik a mocskos kis ügyeiket.

(Nagyon színpadiasan:)

Nosza, húzzuk a fejünkre a gatyát és lengessük a bugyikat...!

(...és folytatja az óvszerek keresését a homokban.)

Gátlástalanul és az árral együtt sodródva irányítani nem nagy dolog. Problémája annak lesz, aki később kerül hatalomra, és majd neki kell szembenéznie a gondokkal...

(Árulkodó vigyorral:)

A közönséges politikusok nagyon okosan találták ki a talpnyalókat, az ügyeletes balekok pedig léteznek, mióta világ a világ, nem nagy ügy! Akik közel ülnek a leveses kondérhoz... Néhány együgyű, akik csak a cukorka csomagolásával, vagyis az egészségügyi problémákkal foglalkoznak, de minden további nélkül belerakják mindezt a szemetesbe.

(Folytatva a szinte már perverz mosolygását:)

De nem így kell elrendezni az ügyeket... Nem, uram...! Azzal hogy kukákat tesznek ki, csak még inkább óvszerhasználatra buzdítanak. De ezzel nem oldják meg ennek a szemétdombnak a problémáját. Na, nézzenek csak oda!

(Már mosoly nélkül:)

A probléma ennél mélyebben gyökerezik. Túlmutat az oktatáson, még a kulturális vonatkozásokon is. Én – és tudom jól, hogy ez sokaknak nem tetszik majd –, az erkölcsről beszélek.

(Lemondóan:)

Tudom, hogy az erkölcsöt nem jegyzik a tőzsdén, de mindenki tudja, hogy balgaság összekeverni az értéket és az árat.

(Rosszallóan rázva a fejét:)

Rosszul csinálják... Nagyon rosszul! Nem elég, hogy a hatalom látszólag egyetért az ilyen ferde viselkedéssel, de még támogatja, és tapsol is hozzá. És az a helyzet, hogy e mögött egy borzasztó értékhiány rejlik.

(Nagy bölcsen:)

Nem az egyes értékek másikra való felcserélése gondolok... Nem, nem... Hanem csak egyszerűen ezeknek a hiányára.

(Majd ítélezve:)

Egy elvesztegetett fiatalság, jövő nélkül, értékek nélkül, minden nélkül...! Végül is, egy haldokló ifjúság!

(Tekintetét a homokra szegezve:)

Egy másik...? Nem hiszem el...!

(...És ugyanazzal az óvatossággal felveszi. Már majdnem eldobja, de észrevesz valamit az óvszeren, és sietve megjegyzi:)

Ez az óvszermárka nem ismerős nekem, ez nem hazai termék. Én már csak tudom...

(Közelebb emeli a szeméhez, hogy el tudja olvasni:)

Man... Man... Man....

(Mivel még így sem tudja elolvasni, még közelebb hajol:)

Mandinka!

(Továbbra is megdöbbenve:)

Mandinka! Egy afrikai óvszer?!

(A szabad kezével a fejét fogva:)

Hova jutunk így...?!

(És olyan messzire hajítja el, amilyen messzire csak tudja.)

Nem tetszik nekem az a sok szemét, amit a hullámok a partra sodornak. Vigyázni kell! Óvatosnak kell lennünk! Mert nyugodtnak és békésnek látszanak, de veszélyesek ám! Csak a bizalmunkat akarják elnyerni... és mennyi meglepetést hánynak ránk!

(Felgyülemlett haraggal:)

Nem tetszik a sok disznóság, amit ezek a hullámok hoznak! Elegem van már a szoros másik oldaláról érkező bevándorlók szűnni nem akaró özönéből! Nem szeretem se a szokásaikat, se a viselkedésüket...! A szellemi nyomoruk és a szegénységük sem tetszik nekem! Mit hittek...? Én se most jöttem ám le a falvédőről: hát nem az éhség miatt jönnek ide...

(Szedelőzködve:)

... és a fekete mandinkák fölényes magatartása, a fallikus megszállottságuk sem tetszik nekem!

(Nem tudja, mit kezdjen a kezeivel.)

És az átkozottak nem érik be a normális és átlagos adottságokkal!

(Erősen rázva a fejét:)

Nem, nem...! Szó sincs róla...! Hagyják, hogy egy óriási, csakis centiméterekben mérhető hatalomvágy irányítsa őket...! Nosza, dicsekedjünk hangosan a világ előtt...!

(Egy araszt mutat a levegőben, közvetlenül az ágyéka előtt.)

És ez, legyünk őszinték, az átlagos civilizált polgárnak kárt okoz. Vagyis az átlagos és az átlag felettinek, nagy kárt, elviselhetetlen kárt. Én azt is mondanám, hogy orvosolhatatlan kárt okoz az önértékelésében. Annyi kárt, hogy azonnal nekilátunk dolgozni rajta, nehogy kevesebbek legyünk, mint azok a... feketék.

(Szinte összeomolva:)

A természet, habár senki sem vitatja, hogy ne lenne bölcs, ebben az esetben úgy viselkedett, mint egy valódi gazember: azonnal a helyünkre rak minket. A francba...!

(Már teljesen összeomolva:)

És az asszonyainkat is..., az asszonyainkat is... Mert a méret, a jelek szerint, igenis számít...

(Csend. Csak a tenger hullámaint hallani.)

Nem tetszik nekem, amiket ide hord a tenger! Nagyon nem tetszik!

(És észreveszi, hogy a hullámok valamit a partra sodornak. Iparkodva kiment a vízből. Egy felfújható fekete „bőrű” baba, amelynek a hátán egy többnyelvű felirat látszik. Felolvassa:)

Nem szexista játék.

(Megbotránkozva:)

Nos... Jól nézünk ki, ha ezt adják a hálájuk jeléül azért, hogy befogadtuk őket...! Jól nézünk ki, édes Szűzanyám...!

(Majd hamiskásan, lopva körbenéz. Miután megbizonyosodott róla, hogy senki sem figyeli, gyorsan a színpad végében lévő szikla mögé vonszolja a felfújható babát.

Néhány másodperc elteltével, kéjes lihegés hallatszik. A kisfiú hangja megint a színpad mögül:)

KISFIÚ HANGJA – Anya, én is akarok egy olyan babát, mint amilyen ennek a bácsinak van...

ANYA HANGJA – Csend legyen, fiam...!

(Csend. Csak a tenger hullámaint hallani. És még valamiféle szerelmi lihegést. Lemegy a függöny.)

Vincze Diána fordítása

MIGUEL MURILLO

A bőr (La piel)

(Jób és Eukleidész az utcán állnak, a metró bejáratnál. A táskájuk mellettük hever. Kegyetlenül hideg van.)

JÓB – Az embernek mindene megvan, de mindene elveszik. Mi marad? A bőr marad..., ez a bőr... Csak ez marad. Az emberi test... legaljasabb..., legszemetebb..., legnagyobb árulója..., a bőr. Nem lenne elég, hogy eltűnik a bőröd..., de még egy fekélyel is megajándékoz... *(Odanyújtja a karját Eukleidésznek.)* Nézd csak, micsoda adomány! Minden nap növekszik és éget... *(Megvakarja a fekélyt.)* És ha kirúgnak a saját otthonodból...

EUKLEIDÉSZ – Két lábbal! Mi az hogy!

JÓB – Ahelyett, hogy beburkolna, átölelne és megvédene ettől a rohadt hidegtől..., inkább szövetkezik vele..., elnyeli a hideget, és áruló ribancként viselkedik...

EUKLEIDÉSZ – Az, ribanc! Áruló ribanc!

JÓB – Hogy vacogj..., hogy belebetegedj a hidegbe... Ilyen a szegények bőre..., a legyőzöttké. Egy ellenség..., egy utálatos ellenség, aki eladja magát, hogy kibasszon veled... Az ellenség rajtunk van. Ragacsos árnyékként borít be minket..., hogy végezzen velünk.

EUKLEIDÉSZ – Ezért vesznek bundákat... A gazdagok... Megölt állatok bundáját..., nyércek, medvék bundáját..., bolyhos tehenekét... Ezért akarják mások bőrét, a halottakét, hogy magukat védjék a szerencsétlenségtől.

JÓB – Elhoztad, amit kértem?

EUKLEIDÉSZ – *(A táskájából egy csomagot vesz elő.)* Tessék... Kettőt hoztam, az egyiket neked... *(átad Jóbnak egy sonkavágó kést),* a másik az enyém. Frissen élezve.

JÓB – Nekik is van bőrük...

EUKLEIDÉSZ – Persze, hogy van! Egyik este követtem egy magas, elegáns nőt..., gyöngysort és tűsarkú cipőt viselt. Egy fekete luxuskocsiból szállt ki, a cipője sarka kopogott a járdán. Mielőtt a kapuhoz ért volna, elé ugrottam... Hogy megijedt! Nekem akarta adni a nyakláncot, de visszautasítottam... Megparancsoltam neki, hogy vetközzön le..., ott, a kapuban... Micsoda bőr, Jób! Milyen gyönyörű fehér, csupasz bőr... a márkás bugyija nyomot hagyott

rajta... Látnod kellett volna, ahogy ott remegett..., meztelenül..., a csupasz és fehér bőre..., és a gyöngyök a nyakában...

JÓB – Nekik van bőrük, és még viselni is tudják... Amikor meleg van, illatos izzadságcseppek borítják a bőrüket... Aranybarnára sülnék a napon, de olyan színünk nekünk soha az életben nem lesz... Régen..., évekkel ezelőtt, amikor még mindenem megvolt, és senki sem fenyegetett..., nekem is olyan bőröm volt.

EUKLEIDÉSZ – Nem bántottam... Hozzátapadtam és a kezemmel végigsimítottam a bőrét a nyaktól kezdve a muffjáig..., jó illata volt..., forró volt... A háta, a mellei...

JÓB – Tiszta munka legyen..., hogy ne hagyjon lyukakat... Egy hosszú metszés a háton, a nyaktól egészen a fenéig... És utána, nagyon óvatosan, bedugod az ujjaidat a nyíláson és finoman lehúzod..., mintha egy áttetsző hálóinget vennél le róla... Minél nagyobb a felülete..., annál jobb...

EUKLEIDÉSZ – Két darab...

JÓB – Egy neked, egy nekem... El tudod ezt képzelni? Holnap már nem fogunk fázni... *(Ránéz a fekélyére.)* És fájdalmat sem érzünk majd...

EUKLEIDÉSZ – És olyan jó illatunk lesz, mint nekik.

JÓB – Legalább nekünk is lesz valami, ami az övék.

EUKLEIDÉSZ – A bőrük...

JÓB – Gyerünk!

(Az éles késeket suhogtatva eltűnnek a sötétben.)

Vincze Diána fordítása

JUAN MAYORGA
Forgalmi rend
(Sentido de calle)

(Az elnök lányának esküvői vacsoráján, a konyhában. MARI rákot pucol; a SOFŐR a rákfejeket szopogatja.)

SOFŐR – Mennyit autóztunk mi már együtt! Sok-sok kilométer, rengeteg veszélyes kanyar, néhány defekt. Szinte szavak nélkül is megértjük már egymást. Egyik nap éppen Barcelonából jöttünk visszafele, amikor rosszul éreztem magam, és ő észrevette. Anélkül, hogy mondtam volna neki bármit is, feltűnt neki, hogy nem vagyok jól. Erre megszólalt: «Na, engedje, hogy én vezessek.» Így mondta, «engedje», mert velem magázódik. Lehúzódtam, helyet cseréltünk, és így jöttünk Madridig. Ő vezetett, én meg kifejtettem neki, mit gondolok a katalán helyzetről. De eleinte még nem így volt. Eleinte velem is olyan volt, mint bárki mással. Rideg. Távolságtartó. Eleinte nem is nézett rám. Ma már viszont egyetlen döntést sem hoz meg anélkül, hogy előtte ne beszélt volna meg velem. Azt mondják róla, hogy nem vitatja meg a dolgokat senkivel, és nem hallgat senkire. Hahaha. Én tudom, kivel beszél meg a dolgokat. Sokszor mondogatja nekem, hogy «én az állam rendjét ismerem, maga meg a forgalmi rendet.» Forgalmi rend. Ő volt az, aki, mondjuk így, hirtelen irányt váltott a kapcsolatunkban. Egyszer azt kérdezte tőlem, hogy «maga szerint az utca népét milyen gondok foglalkoztatják a leginkább?» Mindig ugyanazt a kérdést teszi fel nekem: «Maga szerint az utca népét milyen gondok foglalkoztatják a leginkább?» Elmondom neki, hogy mit gondolok, aztán néhány nappal később hallom a rádióban, hogy itt, ott, meg amott miket mondott, és ilyenkor rájövök, hogy hatással vagyok rá. De nem gondolom, hogy enyém lenne a siker, mert tudom, hogy a politikában az is számít, hogyan mondd a dolgokat, és a stílusa, be kell ismernem, a stílusa teljesen egyéni. Én csak ötletet adok, ő pedig a maga értelmezésében mondja el. Aztán átülteti a gyakorlatba, ami szintén nem olyan könnyű. Már mint átültetni valamit a gyakorlatba. Mint amikor azt mondtam neki, hogy «az emberek nem értik, miért szabadul két nap után egy kocsilopás közben tetten ért fickó.» Nem sokra rá, hogy ezt elmondtam neki, módosította a büntető törvénykönyvet. Emiatt úgy érzem, hogy nekem is részem volt benne. Ez nem olyan, mint amikor a kocsmában dumálsz. Itt annak tudatában kell beszélned, hogy amit mondasz, az meg is valósul. Van egyfajta összhang köztünk. Minden egyes nappal egyre több dolgot osztunk meg egymással: egy

könyvet, egy tanácsot, egy bizalmas információt. Még a felesége sem ismeri őt olyan jól, mint én. Amikor látom, hogy rossz kedve van, tudom, hogyan vidítsam fel. És úgy tud rám mosolyogni, mint senki másra. Na jó, arra az amerikaiira igen, vele is jóban van. Az amerikaival ugyanaz történt annak idején, mint nemrég velem. Eleinte az amerikai még csak ügyet sem vetett rá, de most már egyetlen döntést sem hoz meg anélkül, hogy vele ne konzultálna. Hát így van ez, ilyen hatása van a világról alkotott véleményemnek. Tehát, én mondok valamit, ő elmondja az amerikaiinak, aztán az nem sokkal később meg is történik. «Maga szerint az utca népét milyen gondok foglalkoztatják a leginkább?» Elgondolkodom rajta, és ezt válaszolom: «Az utca tele van csöcselékkel. Bármelyik pillanatban a fejünkre nőhet a csürhe nép. Néhány jól irányzott pofonnal a gond orvosolható, csak hogy megmutassuk, ki a főnök. Elébe menni a dolgoknak. Ütni, mielőtt téged ütnének meg. Én ezt úgy hívom, hogy preventív pofon. A saját kifejezésem.» Figyelmesen végighallgat, majd ezt mondja: «Ha rajtam múlna... De hát tudja maga, hogy ebben az országban nem lehet kiismerni, mit akarnak az emberek. Egy részről szép, tiszta utcákra vágynak, de ugyanakkor nyitott határokat is, lakhelyet és szavazati jogot követelnek mindenkinek. Ha csak egy újjal is hozzáérsz egy illegális bevándorlóhoz, egy dolog biztos, hogy megtörténik: a bajt hozza rád. Épp hogy hozzáérsz, és máris hatalmas patáliát csap. Erre én ezt válaszolom neki némi gondolkodás után: «Fogadjon örökre egy fekete kisgyereket.» Nyomban megérti az ötletet. Rájön, itt arról van szó, hogy a világnak kell ezzel üzenni. Valahogy így szól ez az üzenet: nem hagyjuk szóttlanul, hogy ebben az országban a tisztességes emberek félnek kimenni az utcára, de azt sem hagyhatjuk, hogy bárki is rasszistának hívjon minket, mert nem vagyunk azok. Ezt mind abból következteti ki, amikor azt mondom, hogy «elnök úr, ne bonyolítsa túl a dolgot. Fogadjon örökre egy fekete gyereket.» Van egyfajta összhang köztünk. Pontosan ezért, amikor azt hallom, hogy ennek vagy annak kellene a helyettesének lennie, majd megszakadok a röhögéstől. Mert igazából én vagyok a helyettese. És ezt nem neheztelésből mondom, mert amúgy már nem hajtok semmire, már teljesítettem egy ciklust: ami a politikában a küldetésem volt, azt már véghezvittem. Én nem azért politizálok, hogy benne legyek a történelemkönyvekben, sem azért, hogy utcát nevezzenek el rólam vagy hogy szobrot állítsanak az emlékemre. Nincs szükségem az emberek hálálkodására. Amit ezért az országért tettem, a kettőnk titka marad: az elnöké és az enyém.

Gazsi Luca fordítása

JUAN MAYORGA

Igazságosság (Justicia)

(Az Elnök lányának esküvői vacsoráján, a konyhában. MARI és PETRA ugyanazt a mozdulatsort ismétlik: MARI odanyújt PETRÁNAK egy használt tányért, aki egy nagyobb kanállal egy szemeteszákba kotorja az ételmaradékot. A mozdulatot milliószor megismétlik. MARI és PETRA csak akkor szakítják meg tevékenységüket, amikor megtelik a szemeteszák. Akkor MARI beköti a zsak száját, egy újat tesz PETRA elé, és kezdődik minden előlről. Az ételmaradékos tányérok – üresen, félig üresen vagy teli – a menü sorrendje szerint érkeznek: ibériai sonka és bélszín, sült libamájfalatkák portói borban, kacsamellnyárs ananással, zöldségmártogatós, töltött paradicsom, ráksaláta tésztakosárkában, lazactekercs, kaviárkrémes palacsinta, sajtos tormatekercs, tavaszi tekercs, ropogós tésztában sült hurka, spanyol tortilla-falatok, fűrjcomb szójaszószbán, sült gombával töltött kosárkák, tintahalnyárs, tökehalas kosárkák, garnélarakos fekete sügérsaláta, málnaízes párolt fűrj, aprósütemény és végezetül leveles tészta karamellizált mandulával és mascarpone krémmel rétegezve.)

PETRA – Egy nap az Úr elé járul egy bárány, hogy a sorsa miatt panaszkodjon: «Uram, a teremtés minden élőlénye belőlem akar ételt készíteni. Neked ez igazságosnak tűnik?» Az Úr erre így felel: «Hogy igazságosnak tartom-e? Mit szeretnél, mit mondjak erre, bárányka? Ha csak rád nézek, máris összefut a nyál a számban.» Ez egy indián népmese. De egy kínai népmese is. Meg a zsidók és az arabok is ugyanígy mesélik. Mindenhol ismerik ezt a történetet, a világ minden pontján mesélik a kisbárány és az Úr esetét. És tudod miért? Mert mindenhol ugyanolyanok az emberek. Te azt mondd, hogy «micsoda pazarlás kidobni az ételt úgy, hogy a világban mindenfelé éheznek az emberek. Micsoda igazságtalanság kidobni a szemétkébe a sonkát, amikor annyi gyerek éhezik. Ezt az igazságtalanságot!» A világ éhezik, mi meg itt kidobjuk a félig teli tányérok tartalmát vagy egyenesen érintetlen adag ételeket söprünk a kukába. Nézd ezeket a szép homárokat, ezeket a garnélákat! Te ezt a pazarlást igazságtalannak tartod. Még szép, hogy az! A világ igazságtalan. Az élet igazságtalan. De ilyen az élet. Köztünk az a különbség, baloldaliak és jobboldaliak között, hogy mi jobboldaliak, ahelyett, hogy panaszkodnánk, ezt mondjuk: «Ilyen az élet.» Neked feltűnt, hogy jobboldali vagyok? Néha eleresztesz egy-egy olyan megjegyzést, hogy «micsoda baromság, egy szerencsétlen jobboldali.» Hülyének nézel, mert egy szerencsétlen jobboldali vagyok, pedig nem vagyok én hülye. Te viszont az

vagy. Ti vagytok a hülyék, az összes baloldali az. Nem tudjátok, mi az élet. Vagy ha tudjátok is, mindig a másik irányba néztek. Jobboldali vagyok, mert tudom, mi az élet, és én nem fordítom el a fejem. Én tudom, milyenek az emberek. Az ember kicsinálja a másik embert. Az emberek veszélyesek. Az emberek gonoszak. Nem csak itt, mindenhol. Ezért értik meg a kisbárány történetét mindenhol, még a kisgyerekek is. Ez egy jobboldali mese, és mindenki megérti. Mert a lelke legmélyén mindenki jobboldali, még ha egyesek nem is vallják be, mert arról sokkal jobb panaszkodni, hogy milyen igazságtalan is a világ. De igazából mindenki jobboldali, még te is. Tudod, mit jelent jobboldalinak lenni? Jobboldalinak lenni azt jelenti, hogy tudod, hogy az emberek gonoszak, és a világ két pártra szakad: barátokra és ellenségekre. Mondd, neked kik a barátaid? Ha kitörne a háború, te kit szeretnél, ha győzne? Azok, akik ott bent dobálják ki a kaját, vagy inkább a világ éhenkórászai, akik azt a keveset is el akarják majd venni tőled, amid van? Nekem világos a dolog: én inkább azokkal vagyok jóban, akik ott bent dobálják ki a kaját. Háborúban áll a világ, és tudni kell különbséget tenni: barát vagy ellenség. Ezt jelenti jobboldalinak lenni. És én az vagyok, jobboldali. És valahol te is az vagy, de önagyságának jobban megy a sajnálkozás meg a felháborodás, hogy merre tart a világ, főleg egy olyan napon, mint a mai; ma önagysága nagyon haragszik. «Csak ma egy egész falura való ennivalót dobtunk ki. Nézd ezt a vesepecsenyét, micsoda fürjcombok! Ezt büntetni kellene» – mondod. Ez nem bűncselekmény, te idióta, ez erőfitogtatás. Otthagyják az ételt, mert megtehetik. Amikor már nem így tesznek majd, na, akkor aztán kezdhetsz majd aggódni. Te és az összes többi baloldali. Mert azon a napon, amikor ezek már nem dobálják ki a kaját, a világ elmegy majd a jó büdös francba, beleértve minket és titeket, baloldaliakat is. Te ki lennél inkább? A báránka vagy az Isten? A kisbárány történetét mindenhol ismerik, és mindenhol ki is nevetik őt, hisz a nyomorultja az Istenhez fordul, hogy az igazságot szolgáltatson neki, de az Isten meg jól kiröhögi. Mert az Isten jobboldali. A világ jobboldali. Az élet jobboldali. Én jobboldali vagyok. Te baloldali vagy, és nézd, mire mész vele!? Hogy egész este itt sopánkodsz nekem, hogy nézd ezeket a süteményeket, nézd ezt a tortát, meg hogy az egészséget a szemébe dobjuk, miközben annyian éheznek? Hogy egész nap nyavalyogva dolgozzál, ezért jó baloldalinak lenni? Ha áttérnél a jobboldaliakhoz, jó néhány csalódást megspórolnál magadnak. Seggfej az összes baloldali. És megkeseredett. Ezek vagytok ti, baloldaliak; seggfejek és megkeseredettek. Én legalább időnként nevetek egy jót. És hébe-hóba bekapok egy garnélát. *(Fog egy garnélarákot, megpucolja, megeszi, majd folytatja a tányérok tisztítását.)*

Gazsi Luca fordítása

ALFONSO VALLEJO
Irstel és a helyes döntés
(Irstel, «una decisión correcta»)

«Kapaszkodj anyába!», kiabáltam, olyan hangosan, ahogy csak tudtam.
«A nyakamba, ahova csak tudsz, elsodor minket a víz!»

(Irstel a színpadon járkál, arcán mély fájdalommal.)

A kis Ivánt bal karommal tartottam. Minden erőmmel szorítottam magamhoz, de az ár már majdnem elragadta tőlem. Így voltam... éppen így, háttal a korlátnak.

(Irstel a lépcsőfordulóban utánozza a helyzetét, bal kezével fogva a kis Ivánt, jobb karjával a másik fiát, Tonyt tartja.)

De a víz minden másodperccel csak emelkedett! Körülöttünk zúgott! Senki nem mondta el igazából, hogy mi történik! Nyaralni jöttünk! Egy távoli tengerpartra, ahol a gyerekek nyugodtan tudnak pihenni. Olyan nagyszerű napnak indult... Minden olyan csendes volt... A tenger olyan nyugodt volt, minden olyan... Olyan tökéletes volt! Ki gondolta volna, hogy ilyesmi megtörténhet velünk! Mert valami..., valami nagyon furcsa volt... Mint valami távoli morajlás! Mintha az óceán egy távoli pontján hirtelen egy óriási hullám keletkezett volna. Mi is volt az pontosan? Egy tengerrengés? Egy... egy szökőár? De... nem tudtunk semmit... Nem is gondoltuk, hogy az a zaj egyre erősödni fog... és aztán hirtelen... a víz betörte az ablakokat, kitépte az ajtókat és összedőltek a házak. Az a hatalmas hullám mindent elnyelt: embereket, állatokat, autókat és buszokat.

(Irstel ismét megáll. Megint fölveszi a lépcsőfordulóbeli testhelyzetet, a két fiát megragadva, igyekszik állva maradni.)

De a víz egyre csak emelkedett! Minden másodperccel! Már a nyakamig ért! Ketten, akik szintén ugyanannál a lépcsőfordulónál kapaszkodtak meg, már nem bírták tovább, és a víz elsodorta őket! A felső szintről néhány test zuhant a folyamba. És akkor döntenem kellett! Vagy elengedem az egyik fiamat, és a szabad kezemmel a korlátba kapaszkodom, vagy mindhárman megfulladunk! Egy rettenetes és gyors, de mindenképpen szükséges döntést hoztam.

(Hirtelen mozdulatlaná és érzelemmentessé válik az arca.)

A nagyobbat engedtem el. *(Szünet.)* Elengedtem az én Tonyamat, az én drága fiamat, a kis angyalkámat, akit annyira szerettem... el kellett engednem. Megragadtam a korlátot és a kis Ivánt teljes erőmből a falhoz szorítottam. Tony a korlátba kapaszkodva próbálta tartani magát... de a sodrás egyre esősebb lett, és a vízszint tovább emelkedett. *(Szünet.)* Láttam, ahogy elnyeli egy örvény. De aztán néhány méterrel arrébb felbukkant a fejcskése, így követni tudtam a szememmel. Közben a sodrással szemben próbáltam evezni, hasztalan. *(Szünet.)* Nem tudtam, mit gondoljak. Nem tudtam, mit tegyek. Csak szorítottam magamhoz a kicsit, és minden erőmmel kapaszkodtam a korlátba. És... imádkoztam... igen... Nem tudtam, hogy kihez, és azt sem, hogy mit mondjak. Csak imádkoztam. Értem és a két fiamért. Legyen bárkihez és bárhogyan. Imádkoztam. Mi mást tehettem volna? Rettenetes döntést hoztam. Vagy elengedem a nagyobbat, akinek van némi esélye a megmenekülésre..., vagy mind a hárman meghalunk.

(Csend.)

Nehéz, de helyes döntés volt. Tony megmenekült. Néhány méterrel odébb valaki megmentette. Én... és a kisebb..., mi szintén megmenekültünk. Helyes döntés volt. Így történt. *(Csend.)* És most itt állok önök előtt. Életben vagyok. A két fiam is életben van. De bennem valami, valami odabent..., valami nagyon mélyen ottmaradt. A tudat, hogy föláldoztam az egyik fiamat..., megöltem anélkül, hogy igazából megtettem volna... Mert én voltam az, akinek el kellett engednie. Én voltam az, aki látta eltűnni az örvényben. A saját anyja. *(Csend.)* Ezért vagyok most itt, és nem tudom, mit csináljak. Nem egészen tudom, hogy mi történik velem. Halottnak érzem magam. Nézem a kezemet, és vér tapad hozzá. És... nem tudom, kinél kell bocsánatért esedeznem. De szükségem van arra, hogy valaki megbocsásson nekem. Helyes döntést hoztam a helyes pillanatban. De szükségem van arra, hogy valaki megbocsásson nekem. *(Csend.)* Ezért jöttem el ide. Ezért állok most itt, önök előtt. Mert azt akarom, hogy megtisztítsák a vérrel borított kezemet, és újra békére lelhessek.

(Csend. Szemét lehunyja, fogait összeszorítja. Sír.)

Függöny

Gazsi Luca fordítása

BALATONFÜREDI FORDÍTÓMŰHELY

2016. március 4-6.

JUHÁSZ GYULA

Tiszai csönd

Hálót fon az est, a nagy, barna pók,
Nem mozdulnak a tiszai hajók.

Egyiken távol harmonika szól,
Tücsök felel rá csöndben valahol.

Az égi rónán ballag már a hold:
Ezüstösek a tiszai hajók.

Tüzeket raknak az égi tanyák,
Hallgatják halkán a harmonikát.

Magam a parton egymagam vagyok,
Tiszai hajók, néma társatok!

Ma nem üzennek hívó távolok,
Ma kikötöttünk itthon, álmodók!

GYULA JUHÁSZ

Silencio de Tisza

La noche teje su tela, gran araña parda,
Los barcos del Tisza no se mueven ni andan.

Lejos, en un barco un acordeón suena,
En algún lugar, silenciosamente, un grillo responde a la escena.

Ya por la llanura celestial la luna se arrastra,
Los barcos del Tisza lucen de color de plata.

Las alquerías del cielo preparan su fogón,
Y escuchan con sigilo aquel acordeón.

Yo a la orilla solo estoy,
¡Barcos del Tisza, vuestro compañero mudo soy!

La lejanía hoy no nos ha de reclamar,
¡Soñadores, hoy hemos atracado en nuestro hogar!

GYULA JUHÁSZ

El silenci del Tisza

El vespre va filant, gran aranya marró,
i no es mouen les barques del riu Tisza.

Sobre d'una, distant, sona un acordió,
i un grill respon des de la llunyania.

La lluna ja camina per la plana celeste:
les barques del riu Tisza són de plata.

Les masies de foc per tot el cel s'encenen,
escolten en silenci l'acordió que canta.

I jo mateix m'estic sol en aquesta riba,
de les barques del Tisza company silenciós!

Avui no criden més els temptadors abismes,
avui, companys, amarren a casa els somiadors!

GYULA JUHÁSZ

Tiszako Isiltasuna

Sarea egiten du gauak, armiarma nabar handiak
Ez dira abian jartzen Tiszako ontziak

Urrutiko batean harmonika soinua,
Nonbait kilker baten erantzuna.

Zeruko lautada ibiltzen du ilargiak:
Zilarrezkoak dira Tiszako ontziak.

Suak pizten dituzte zeruko etxolek
Harmonika isilean aditzen dute.

Ibaiertzean nago bakar-bakarrik
Ni, zuon lagun isil, Tiszako ontziok!

Gaur niri deika ez dago urruntasunik,
Gaur etxeratu gara, ameslariok!

GYULA JUHÁSZ

Silêncio do Tisza

Tece a teia a noite, a grande aranha,
Já não se movem os barcos do Tisza.

Num deles lá longe um acordeão,
Um grilo responde no silêncio.

Na planura celeste arrasta-se a lua:
São prateados os barcos do Tisza.

Acendem fogueiras as granjas celestes,
Escutam caladas o som do acordeão.

Eu estou na margem, estou todo sozinho
Barcos do Tisza, em silêncio convosco!

Não me seduzem hoje distâncias,
Hoje aportamos a casa, sonhadores.

JUHÁSZ GYULA

Egy régi nyárból

Ezek szép, csöndes, egyszerű napok,
A Tisza nyári éjjel kanyarog
Ily unalmasan, nagy esők után
Füzek közt, ha a hold nézi csupán.

Ezek szép, csöndes, egyszerű napok,
A boldogságos esték olyanok,
Mint elnyújtózó nyárfák árnyai,
Mint jó emberek szelíd álmai.

Ezek szép, csöndes, egyszerű napok,
Ilyenkor félénken kopogtatok
A holnapok homályos ablakán,
Ott benn milyen sors árnya les ma rám?

Ó, mert szép, csöndes, egyszerű napok,
Én nagyon fázós és fáradt vagyok.
S szívem kiállt kínoktól úgy dobog,
Mint rémlátók, ha messze szél kopog.

GYULA JUHÁSZ

De un verano pasado

Estos son días bellos, silenciosos, campechanos,
El Tisza serpentea en la noche de verano
Así, aburrido después de las tormentas
Entre sauces, cuando solo la luna lo observa.

Estos son días bellos, silenciosos, campechanos,
Felices son las noches que observamos,
Como las sombras de los álamos, alargadas,
Como los sueños apacibles de las personas honradas.

Estos son días bellos, silenciosos, campechanos,
En estos momentos yo con miedo llamo
A la ventana empañada de la mañana fresca,
Por ahí adentro ¿Qué destino me acecha?

Y es que son días bellos, silenciosos, campechanos,
Yo soy muy friolero y ahora estoy cansado.
Y mi corazón palpita tanto por los sufrimientos soportados,
Como el de los temerosos al escuchar la llamada de los vientos lejanos.

GYULA JUHÁSZ

D'un vell estiu

Aquests dies bonics, silenciosos, senzills,
serpenteja en les nits d'estiu el Tisza
així avorridament, després de les grans pluges,
entre salzes, si només la lluna el mira.

Aquests dies bonics, silenciosos, senzills,
els vespres beneïts són com
les ombres allargades dels pollancre
o els somnis dolços de la bona gent.

Aquests dies bonics, silenciosos, senzills,
quan pico tímidament a les finestres
velades de l'endemà, digueu, quina ombra
del destí és la que em sotja d'allà dins?

Ai, aquests dies bonics, silenciosos, senzills,
perquè jo sempre tinc molt fred i estic cansat.
I el meu cor torturat batega, com qui veu
quimeres, en sentir els tocs remots del vent.

GYULA JUHÁSZ

Uda zahar batetik

Hauek egun polit, isil, soilak dira,
Tisza udako gau batean sigi-saga dabil
Horrela asperturik, eurite handien ondoren
Sahats artean, ilargia begira badago soilik.

Hauek egun polit, isil, soilak dira,
Zorioneko arratsak horrelakoak dira,
Luzatzen diren makalen itzalak bezalakoak,
Jende onaren amets otzanak bezalakoak.

Hauek egun polit, isil, soilak dira,
Horrelakoetan lotsati jotzen dut
Biharko leiho lausoa,
Hor barruan nolako zoriaren itzala dut gaur zain?

O, zeren egun polit, isil, soilak,
Ni oso hozbera eta nekatuta nago.
Nire bihotza jasandako oinazeengatik asaldatzen da,
Mamu-ikusleak urrutiko haizeak jotzen duenean bezala.

GYULA JUHÁSZ

De um verão antigo

Nesses belos dias, simples e calmos,
O Tisza serpenteia na noite estival
Cheio de tédio, após as grandes chuvas
Por entre salgueiros, à vista exclusiva da lua.

Nesses belos dias, simples e calmos,
As noites afortunadas são como
Sombras de choupos estendidos
Sonhos brandos de gente boa.

Nesses belos dias, simples e calmos,
Estou a bater timidamente
À janela opaca do amanhã
Lá dentro, que sinistro destino me cerca?

É que nesses belos dias, simples e calmos,
Ando sempre cansado e cheio de frio,
E o meu coração bate de dores vividas
Como os assombrados, ao ruído do vento distante.

Ágyaspálinka

(Szépapám kedvence) Végy egy széles szájú üveget, s vedd meg abban ágyát a pálinkának a következőkből: cukor, narancs- és citromhéj, mazsola, szegfűszeg, fahéj, de lehet barackmag, meggy, dió, birsalma vagy más gyümölcs is. Tehetsz bele ezerjófűvet, köményt, csillagánizst, borsot, gyömbért, piros paprikahüvelyt. Erre az ágyra fektesd a tiszta pálinkát, dugaszold be jól az üveget, s vagy két hétig hagyd aludni. Ha közben nem fog el a kísértés, hogy felébreszd, nagy dolgokat leszel még véghezvivendő. Amikor eljött az ideje, nyisd fel az üveget, igyál, s boldogan élj. Ha leittad a pálinkát az ágyásról, tölthetsz rá újat. Egy ágyás egy-két évig is jó, az ember meg kis híján örökké.

Ágyaspálinka*

(El favorito de mi trastatarabuelo) Toma una botella de boca ancha y alza la cama de frutas para el *pálinka* usando lo siguiente: azúcar, cáscara de limón y naranja, pasas, clavo, canela, aunque se puede añadir semillas de albaricoque, guinda, nuez, membrillo o de cualquier fruta. Puedes añadir centaura menor, comino, anís estrellado, pimienta, jengibre, pimienta desmenuada. Acuesta el *pálinka* puro en esta cama, taponar muy bien la botella y déjalo que repose por lo menos dos semanas. Si durante este tiempo puedes resistir la llamada de la tentación de despertarlo, entonces llegarás a ser capaz de realizar grandes cosas. Cuando llegue el momento adecuado, abre la botella, bebe de ella y vive feliz. Cuando te bebas el *pálinka* hasta que ya quede tan solo su cama podrás echar *pálinka* de nuevo. Así, las camas durarán uno o dos años y las personas casi para siempre.

* El *pálinka* es un licor tradicional húngaro obtenido generalmente de frutas como las ciruelas, melocotón, pera, manzana u otras. *Ágyaspálinka* es la variedad de *pálinka* obtenida al introducir ciertas frutas y otros aromatizantes en el interior de la propia botella donde se conserva la bebida.

FERENC TEMESI

Aiguardent amb llit

(el favorit del pare del meu rebesavi) Cal agafar una ampolla de coll ample i preparar-hi el llit de l'aiguardent amb el següent: sucre, pela de taronja i de llimona, panses, clau, canyella o tal vegada pinyols d'albercoc, guindes, nous, codonys o bé altres fruites. Pots afegir-hi herba de Santa Margarida, comí, anís estelat, pebre, gingebre i un bitxo vermell sense branca. Havent fet al llit, posa-hi l'aiguardent pur, tapa bé l'ampolla i deixa'l reposar durant unes dues setmanes. I, si durant aquest temps, no tens la temptació de despertar-lo, esdevindrà home de grans proeses. Arribat el moment, obre l'ampolla, beu i sigues feliç. Quan hakis acabat l'aiguardent del llit, pots posar-n'hi de nou. Un llit pot servir per a un parell d'anys i l'home, gairebé per a l'eternitat.

FERENC TEMESI

*Ágyaspálinka**

(Aitajaunaren gogokoena) har ezazu aho zabaleko botila bat, bertan ohea egin *pálinka*rentzat hurrengo osagaiekin: azukrea, laranja eta limoi-azalak, mahaspasak, iltzea, kanela; eduki ditzake albertxiko-hezurra, gingak, intxaurrak, irasagarrik edo beste fruta batzuk ere. Jar ditzakezu Ama Birjina belarrak, kuminoa, anis belar txinarra, piperbeltza, jengibrea, piper gorria. Ohe honen gainean etzan ezazu *pálinka* garbia, kortxoa ipini botilari, bi aste inguru lotan utzi. Bitartean *pálinka* esnatzeko tentazioak hartzen ez bazaitu, gauza handiak burutzeko gai izango zara. Ordua iristean, zabaldu botila, edan eta pozik bizi. Ohe gaineko *pálinka* guztia edan baduzu, berriz bete dezakezu. Ohe batek urte bat edo birako balio du, gizonak ordea ia betirako.

* *Pálinka* Hungariako pattar tipikoa da, eta *ágyaspálinka*ren kasuan edaria frutazko ohe baten gainean beratuz egiten da. (Ágy hitzak ohea esan nahi du.)

Aguardente acamada

(A preferida do meu trisavô) Pegue num garrafão de boca larga e lá dentro faça a cama da aguardente com os seguintes ingredientes: açúcar, casca de laranja e de limão, passas, cravo, canela, mas também podem ser caroços de pêssago, gínjas, nozes, marmelos ou outras frutas. Pode acrescentar fel da terra, cariz, estrela de anis, pimenta, gengibre e pimento vermelho sem sementes. Deite aguardente pura nesta cama, arrolhe bem o garrafão e deixe dormir aí por duas semanas. Se entretanto não cair na tentação de acordá-la, será capaz de realizar grandes feitos. Quando chegar o momento, abra o garrafão, beba e seja feliz. Se a cama deixar de ficar coberta de aguardente, deite mais. Uma cama pode durar um ou dois anos, enquanto o homem pouco menos que eternamente.

alföldi

Nem akármilyen önbizalma lehet annak a népnek, amely a lapályra telepszik. Puszta erején kívül nem számíthat másra. Itt nincsenek barlangok, sziklák adta zugok, ahol a hegyvidéki ember meghúzódhat, és kilesheti az idegen szándékát. Itt szemtől szembe kellett állnia a betolakodóval. Ezért is harcias az itteni nép. Ha nem lett volna az, ma hírmondó sem lenne belőle. Innen való a zárkózottsága is. Semmilyen tanya az, amelynek nincs kerítése. Az ember természetes védekező ösztöne diktálja, hogy a síkságon kerítést vonjon területe védelmére. Az *alföldi* egyenes az idegennel szemben, de lelkében megvan a határ, melyet csak az léphet át, kiben bizodalma van.

Ha valakit körülnyaldostak már egy búzatábla végtelenbe vesző hullámai, vagy magára maradt egy remény és vég nélküli kukoricásban, végigtekintett már a pusztán, az ismerheti a végtelenségnek és egyben a fátumba való beletörődésnek azt a kevert érzését, amely az *alföldit* jellemzi. Ez az a talaj, amelyen a szemlélődő belenyugvás terem. Az ember úgy érzi, bármerre menne, sose érne a búzatábla, a kukoricaföld, a puszta végére. S vajon ezeken kívül létezik-e egyáltalán valami más is e világon? A felhő-Kárpátok vonulata az ég szélén csak ritka vendég errefelé. Épp ezért, az *alföldi* szinte közvetlenül éli át azt, amit az óceán partján lakó: érzi az ember kicsinységét a földön, s azt, hogy menekülni hiábavaló; sorsa ez - naponta szembesülni a végtelennel. Innen a tekintet csak az égre szegeződhet, honnét a felhőéletű régiek néznek vissza az emberre, az álmok, a hit mellett tanúskodva kiáltásra nyitott, néma szájukkal.

A lusta mélabút táplálják itt az időjárás szélsőségei is, a lélekbénító nyár forróságai s az embert próbáló tél. „Minden mindegy” hirdetik a pusztító jégesők, kegyetlen aszályok, a gyilkos fagyok. A reménytelenség nyugalma és az ebből származó fölény ül az *alföldi* arcán.

A történelmi időjárás sem tanított másra ezen a tájon. Itt nem lehet partizánháborúba kezdeni, mint a hegyekben. Együtt kellett élni törökkel, labanccal – mikor mi jött. A passzív rezisztencia volt az egyetlen fegyver a vereség után, amely nagyon is kézhez állt az *alföldinek*.

A hatalmasokat, legyenek azok bármilyenek, nem szenvedí. A maga urának tartja magát, kin csak az Isten uralkodhatik. Az *alföldi* mindig betyárpárti, még ha pandúr, akkor is. A törvény, ez az úri huncutság, szerinte csak kijátszani való.

És mégis: ez a már-már tunyaságig tűrő nép a leghevesebb érzelmi kitörésekre képes. Szalmaláng ez, igaz, de égig érő. Az *alföldi* elszánásában is végletes, miként a megnyugvásban. Itt a virtus az élet odavetésénél kezdődik. Minden szabadságharcos, társadalomfordító eszme a legbőszéesebb emberanyagot itt találta, s nemcsak számban, de minőségben is elsők voltak az itteni férfiak. Ha betelt a pohár, ki kell azt inni. Nincs földi hatalom, amely megállíthatná ezt a népet, mely régi, büszke hagyományaira emlékszik ilyenkor tetteiben. Aztán amilyen gyorsan jött a felhőszakadás, olyan gyorsan ki is tisztul az ég, s a vizet a szomszagos föld beissza. Megmutattuk nekik – ennyi elég. De mégis tettünk valamit.

Mert csak a tettét becsülik itt. Egy megásott krumpliveremnek nagyobb a hitele, mint száz ékes szónak. A „megfogható” itt az úr. Aki az alföldön él, annak nincs sok körülnéznivalója, s mivel az eget bámulni ritkán van érkezése, a földre veti tekintetét. Gondolkodása is földhözragadott. Azt is mondhatnánk: lapos. A hírek is lassú szárnyakon szállodogálnak errefelé.

Állunk a mezőn, és hallgatunk. S ha ebben a szürke csöndben, ebben a szüntelen várásban megjő az eső hírnöke, a szél, áttató, fényes port vág arcunkba – az ősök porát.

*alföldi**

No es en absoluto insignificante la confianza en sí mismo de aquel pueblo que se establece en la llanura. No puede contar con nada más que no sea su propia fuerza. Aquí no se encuentran cuevas o rincones ofrecidos por las rocas donde la gente que habita la montaña pueda esconderse para espiar las intrusiones del desconocido. Aquí había de enfrentarse cara a cara al intruso. Por esta razón es belicoso este pueblo. Si no hubiera sido así, entonces no se habría convertido en cronista de hoy. Además, de ahí viene su carácter introvertido. No vale nada aquella granja que no tenga valla. El instinto de protección natural del ser humano dicta que en la llanura se construya una valla alrededor de su territorio para defenderlo. Los que viven ahí son francos con el extranjero, pero mantienen en sus almas el límite que pueden cruzar solo con aquel en quien confían.

Si alguien fue abrazado ya por las olas infinitas de un trigal o se quedó solo en el maizal sin esperanza y destino o alguna vez se quedó mirando la llanura, conocerá el sentimiento mezclado de extremismo y resignación al hado que caracteriza a alguien que es *alföldi*. Esta es la tierra madre de la conformidad contemplativa. Uno tiene la sensación de no poder recorrer todo el trigal, el maizal ni tampoco la llanura, saliendo en cualquier dirección. ¿Y si no existiera otro lugar en este mundo más allá de esto? La cordillera de los Cárpatos, que aparece en el horizonte como si fueran nubes lejanas, es vista rara vez. Por eso, el *alföldi* experimenta lo mismo que aquellos que viven en la costa del océano: siente cuán pequeño es el hombre en la tierra y que huir sería en vano. Destino suyo es enfrentarse cada día a la infinitud. Desde aquí uno solo puede quedarse mirando al cielo, desde donde nuestros antepasados nos vigilan en forma de nube abriendo sus bocas para gritar y dar testimonio de la fe y los sueños.

El verano abrasador, el invierno inhumano y el rigor del tiempo alimentan la melancolía holgazana. “Todo da igual” proclaman los granizos arrasadores, las sequías crueles y las heladas asesinas. La tranquilidad de la desesperanza y superioridad ante ello caracteriza al *alföldi*.

* *Alföld* es el nombre con el que se designa al territorio también denominado como “gran llanura húngara”, una zona geográfica que ocupa gran parte del territorio de Hungría, de gran relevancia cultural e histórica para este país.

El clima histórico tampoco enseñó otra cosa en esta región. Aquí no se pueden iniciar guerras de partisanos como lo hacen en las montañas. Aquí había que vivir junto con los turcos, los austríacos – pasara lo que pasara. La resistencia pasiva era su arma única después de la derrota, lo que no era nuevo para el *alföldi*.

No se dejaron hacer sufrir por los poderosos, aunque fueran muy poderosos. Se consideran sus propios dueños, sobre quienes solo Dios tiene derecho a regir. El *alföldi* siempre está con los *betyárs*, aunque sea un panduro. La ley, una travesura señorial, existe solo para transgredirla.

Y, a pesar de todo esto, aunque aguanten hasta parecer indolentes, son capaces de estallar con emociones apasionadas. Aunque sea solo un fogonazo, pero uno que llega hasta el cielo. El *alföldi* es exagerado en sus decisiones también, igual que en su sosiego. Aquí la virtud empieza con el sacrificio de uno mismo. Aquí las ideas libertadoras y transformadoras encontraron su mejor público. Estaban entre los mejores, no solo en cuanto a cantidad, sino también cualidad. Había que vaciar el vaso antes de que llegara la última gota que lo colmara. No existe poder terrenal que pueda parar a este pueblo, que en sus luchas hace memoria de sus tradiciones orgullosas, antiguas. Pero después, tan pronto como llegó la tormenta, en seguida se despejó y la tierra sedienta absorbió la lluvia. Les demostramos nuestra fuerza – ya basta. Pero, a pesar de esto, algo hemos hecho.

Porque aquí solo el hecho es lo que se valora. Arar durante un día vale más que cien palabras adornadas. Aquí, lo tangible es lo que domina. Quien vive en el *Alföld* no puede desperdiciar el tiempo curioseando y como solo pocas veces tiene la oportunidad de contemplar el cielo, fija la mirada en la tierra. Sus pensamientos son terrenales también. En otras palabras, podríamos decir: son planos. Las noticias vuelan por aquí sobre alas lentas.

Estamos de pie, quietos, en el campo escuchando. Y cuando en este silencio gris, en la esperanza infinita llega el precursor de la lluvia, el viento, nos tira polvo brillante, engañoso, a nuestra cara – el polvo de nuestros antepasados.

de la Plana [alföldi]

No deu tenir una confiança qualsevol el poble que s'estableix en una plana. No pot comptar sinó amb la seva força. Aquí no hi ha coves, ni roques que ofereixin recers on l'home de la muntanya s'amagui i pugui espiar les intencions dels forasters. Aquí calia enfrontar-se cara a cara amb l'intrús. I és per això que el poble d'aquí és bel·licós. Si no ho hagés sigut, ara no en quedaria ni rastre. D'aquí ve del seu caràcter tancat. Un mas no és un mas si no té tanca. L'instint natural humà de defensar-se dicta de construir una tanca per protegir el seu territori. L'home *alföldi* és directe amb els forasters, però a la seva ànima hi ha una frontera que només aquells que tinguin la seva confiança podran traspasar.

Si algú ja ha estat llepat per les onades perdudes a la infinitud d'un camp de blat o s'ha quedat sol en un blatdemorar sense esperança ni final; si ja mirava la infinitat de la plana, sols aquest pot conèixer aquell sentiment barrejat d'extremisme i al mateix temps de resignació al fat que caracteritza l'home *alföldi*. Aquest és el sol on creix la resignació contemplativa. Un té la sensació que allà on vagi no arribaria mai al final del camp de blat, del blatdemorar ni de la plana. Qui sap si realment existeix qualsevol altra cosa al món? Les serralades de núvols talment els Carpats a la vora del cel són convidats que passen poques vegades per aquí. I és per això que l'home *alföldi* experimenta gairebé el mateix que aquell que viu al costat de l'oceà: sent la pròpia petitesa a la terra i que fugir és en va; el seu destí és aquest –enfrontar-se cada dia amb la infinitud. Des d'aquí la mirada només pot dirigir-se cap al cel, d'on els vells que habiten als núvols ens tornen l'esguard, donant testimoni dels somnis i de la fe amb la boca oberta per a cridar, però muda.

La melangia mandrosa és alimentada per les extremitats del temps, els ardors dels estius que paralitzen l'ànima i els hiverns que posen a prova l'home. “Tant és tot”, anuncien les pedregades devastadores, les sequeres cruels i les gelades assassines. La calma de la desesperança i la supèrbia que se'n deriva és a la cara de l'home *alföldi*. El temps històric tampoc no ens ha ensenyat una altra cosa en aquest paisatge. Aquí no es pot fer la guerrilla com a les muntanyes. Calia conviure amb els turcs i els austríacs –o amb qui vingués. La resistència passiva era l'única arma després de la derrota que li venia com anell al dit a l'home *alföldi*.

Aquest no suporta els poderosos, siguin de la mena que siguin. Es considera senyor de si mateix, dominat només per Déu. L'home *alföldi* és sempre del costat dels bandolers, fins i tot sent ordenança. Fer lleis és només un passatemps senyorial perquè feta la llei, feta la trampa.

Tot i així, aquest poble que ho aguanta tot fins a la ganduleria, és capaç de les erupcions emocionals més vehements. Un foc d'encenalls, sí, però fins al cel. L'home *alföldi* és home d'extremes tant en la presa de decisions com en l'apaivagament. Aquí el mínim vigor rau en tirar la pròpia vida. Totes les idees de reforma social o de lluita per la llibertat van trobar el material humà més abundós aquí i, no només en quantitat sinó també en qualitat, els d'homes d'aquí eren els primers. Quan l'última gota vessa el got, cal beure'l tot. No hi ha poder terrenal que pugui aturar aquest poble que recorda i s'enorgulleix de les seves tradicions antigues en els seus actes. Tant aviat arriba la pluja torrencial com s'aclareix el cel i la terra assedegada beu tota l'aigua. Els ho hem demostrat –i amb això n'hi ha prou. Però, tot i així, *hem fet* alguna cosa.

Perquè aquí només els grans fets són valorats. Una sitja excavada té més crèdit que cent paraules eloqüents. Aquí mana allò “tangible”. Qui viu a la plana no té gaires motius per mirar al seu voltant i, com que no té temps per badar mirant el cel, fixa la mirada a la terra. El seu pensament també és terrenal. O n'hi podríem dir: pla. També les notícies volen amb ales lentes per aquí.

Som al camp, callats. I si en aquest silenci gris, en aquesta espera infinita, arriba el missatger de la pluja, el vent, aquest ens tira a la cara una pols brillant i enganyosa –la pols dels avantpassats.

Alföldi *

Ez da txikia herri batek bere buruarekiko izan behar duen konfiantza horrelako lautada batean bizitzen jartzeko. Bere indarraz gain ezin du besterik espero. Hemen ez dago kobazulorik, haitz arteko txokorik, mendiko gizona babestu eta inoren asmoa zelatatu ahal izateko. Hemen aurrez aurre egon behar zuen inbasorearen kontra. Horregatik da hain borrokalaria hemengo herria. Izan ez balitz, gaur ez litzateke izango berriemaile ere. Hemendik dator bere itxitasuna ere. Ez da hesirik gabeko etxola bat. Gizonaren defendatzeko berezko senak agintzen dio lautadan hesia eraiki dezala bere lurraldea babesteko. *Alföldi* zuzena da arrotzekiko, baina ariman muga bat du konfiantzako jendeak bakarrik zeharkatu dezakeena.

Baldin norbait gari-soroko infinituan galtzen diren olatuek miazkatu badute, edo baldin bakarrik gelditu bada mugarik eta itxaropenik gabeko artasoro batean, begirada lautadan zehar luzatu badu, ezagutu ditzake amaikortasuna eta patuarekiko etsipena, *alföldi* hainbeste berrizten duen sentimentu misto hori. Lur honetan sortzen da etsipen behatzailea. Batek sentsazioa du edonora doala ere, inoiz ez dela iritsiko gari-soroaren, artasoroaren eta lautadaren amaierara. Akaso gauza hauetaz gain bada mundu honetan besterik? Karpato-mendiak gutxitan agertu ohi dira zerumugan. Horregatik *alföldi*-k ia zuzenean bizi du ozeano ertzekoak bizi duen bera: bere txikitasuna sentitzen du lurrian eta ihes egiteak ez du zentzurik; bere *patua* hau da – egunero infinitutasunari aurre egitea. Hemendik begirada zeruan bakarrik iltzatu daiteke. Bertatik laino-bizitza duten arbasoek jendeari beherantz begiratzen diete, bere aho mutua ametsengatik eta fedearengatik oihu egiteko zabalduz.

Malenkonía alferra elikatzen dute muturreko eguraldiek, uda itogarriko bero-galdek eta negu desafiatzaileak. “Berdin da dena” aldarrikatzen dute txingor zaparrada suntsitzaile, lehorte gupidagabe, izozte hiltzaileek. Itxaropen-gabeziaren lasaitasuna eta hortik datorkion nagusitasuna datza *alföldi*-ren aurpegian.

Historiako ekaitzek ere ez zuten besterik irakatsi inguru honetan. Hemen ezin da hasi partisano-gerrarik, mendietan bezala. Turkiarrekin eta austriarrekin

* Hungariako Lautadakoa.

batera bizi behar izan zuen – zetorrena zetorrenean. Erresistentzia pasiboa izan zen arma bakarra porrotaren ondoren, agerikoa zena *alföldi*-rentzat.

Boteretsuak, nolanahikoak direla ere, ez dituzte jasaten. Bere buruaren jabe dela deritzo, Jainkoak bakarrik gainditu dezakeena. *Alföldi*-ak bidelapurren aldekoak dira beti, guardiakoak badira ere. Legea, jauntxoek bihurrikeria, bere ustez iruzur egiteko bakarrik da.

Halarik ere: ia gelditasunera arte jasaten duen herri hau gai da emoziorik bizienak lehertzeko. Garraldi bat bakarrik da, baina zerua atzematen du. *Alföldi* muturrekoa da bere erabakian nahiz etsipenean. Ausardia norbere bizia ematearekin hasten da. Askatasunaren aldeko borrokalari bakoitzak, ideia gizarte-eraldatzaile bakoitzak aurkitu du hemen giza-material ugariena, eta hemengo gizonak izan dira lehenak, ez bakarrik kopuruan, kalitatean ere bai. Edalontzia beteta dagoenean, edan egin behar da. Ez dago indar lurtarrik herri hau geldiarazi dezakeenik, horrelako ekintzetan bere tradizio zahar eta harroak oroitzen dituen herria. Ondoren zaparrada etorri zen bezain laster, hain laster oskarbitzen du, eta ura lur egarrituak xurgatzen du. Erakutsi diegu – hori nahikoa da. Baina nolanahi ere zerbait *egin dugu*.

Ekintza bakarrik baloratzen baita hemen. Patata-zulo batek estimu handiagoa du ehun hitz apainek baino. “Hautemangarria” hemen jaun eta jabe da. Lautadan bizi denak, ez dauka ingurura begiratzeko zer handirik, eta zerura begiratzeko gutxitan du aukera, lurrera zuzentzen du begirada. Bere pentsaera ere lurrari lotua da. Esan genezake: laua. Albisteak ere hego geldoekin dabilta hegan.

Zutik gaude landan eta isilik gaude. Eta isiltasun gris honetan, itxaronaldi etengabe honetan, euriaren aitzindaria, haizea, iristen bada, hauts distiratsu eta engainagarria botatzen du gure aurpegira – arbasoen hautsa.

pessoa da planície [alföldi]

É preciso muita coragem para um povo se instalar numa planície. Só pode contar com a sua própria e pura força. Aqui não há cavernas nem cantos por entre rochas onde o montanheiro se pode esconder e sondar as intenções dos estranhos. Aqui a pessoa deve enfrentar os intrusos cara a cara. Também por isso este povo é combativo. Se não o tivesse sido nem sequer poderia ter sobrevivido. Daí também o seu carácter reservado. Não há granja que não tenha uma cerca. O instinto natural de defesa do homem implica erguer barreiras na planície para proteger o seu território. A pessoa da planície é directa com os estranhos, mas na sua alma existe uma barreira que só pode ser superada por aqueles em quem confia.

Só alguém que já foi banhado pelas ondas de um campo de trigo, desvanecentes no infinito, ou ficou sozinho num campo de milho desesperado e interminável, ou percorreu o olhar por toda a planície húngara, é capaz de conhecer o híbrido sentimento de limite e resignação para com o fado que caracteriza a pessoa da planície. Este é o solo em que cresce a saudade contemplativa. Tem-se a sensação de que, onde quer que se fosse, jamais seria possível atingir o fim das parcelas de trigo, dos campos de milho e da planície. E haverá mesmo alguma coisa para além disso neste mundo? A cordilheira de nuvens no horizonte não é mais que um raro visitante nestas paragens. É por esse motivo que a pessoa da planície experimenta quase em primeira mão o mesmo que os que vivem à beira do oceano: a existência insignificante do homem no mundo e a inutilidade da fuga. Este é o seu *destino* – encarar diariamente o infinito. Daqui só é possível cravar os olhos no céu, de onde os antepassados devolvem o olhar para o homem, testemunhando os sonhos e a fé com suas bocas mudas, abertas para gritar.

Aqui o tédio indolente também se alimenta dos rigores do tempo, do calor do verão, paralisador da alma, e do inverno desumano. “Nada importa”, declaram os granizos destruidores, as secas cruéis, os gelos fatais. A tranquilidade da desesperança e a dignidade dela decorrente estão estampadas no rosto da pessoa da planície.

Nem as tempestades da história ensinaram outra coisa nesta região. Aqui não é possível fazer guerrilha como na montanha. Foi preciso conviver com os

turcos, os austríacos – com o que calhou. Depois da derrota, a resistência passiva foi a única arma à mão da pessoa da planície.

Esta não suporta qualquer tipo de superiores. Considera-se o seu próprio senhor sobre quem só Deus é capaz de reinar. A pessoa da planície apoia sempre o bandido, mesmo se é autoridade. Para ela, a lei não passa de uma galhofa de senhores, servindo apenas para iludir.

Mesmo assim, este povo que tudo atura indolentemente é capaz de produzir as mais violentas erupções sentimentais, chama de pouca dura que porém alcança o céu. A pessoa da planície é tão drástica na determinação como na resignação. Aqui só é virtuoso quem arrisca a vida. Cada ideia libertadora e transformadora da sociedade encontrou aqui a mais abundante matéria humana. Nisso os homens daqui foram os primeiros, não só em termos de quantidade mas também de qualidade. Se o copo está cheio há que beber até ao fim. Não existe poder terreno capaz de parar este povo, o qual nos feitos se recorda então das suas tradições antigas e orgulhosas. Depois disso, da mesma forma que num ápice chega a tempestade, também depressa o céu se desanuvia, e a terra sequiosa absorve a água. Mostrámo-lhes como é – isso basta. Pelo menos fizemos alguma coisa.

Porque aqui só os feitos são respeitados. Um buraco cavado na terra para conservar batatas merece mais confiança do que cem palavras eloquentes. Aqui manda a materialidade. Quem vive na planície não tem muito em que pôr os olhos, e uma vez que raramente tem a possibilidade de contemplar o céu, prega os olhos no chão. O seu modo de pensar é mais terra-a-terra. Poderíamos também considerá-lo chato. Aqui também as notícias chegam aos poucos, com asas lentas.

Estamos no campo e não abrimos a boca. Se neste silêncio cinzento, nesta espera infinita, o vento chega, mensageiro da chuva, dá-nos na cara com pó enganoso e brilhante – este é o pó dos antepassados.

